

Nova Strava

GLASILO NARODNEGA DELAVSTVA

Izhaja vsak četrtek. Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva
cesta 22, telef. št. 46-18. — Uprava: Knafljeva ulica 5,
telef. št. 31-22

Delavska izdaja
„DOMOVINE“

Naročnina polletno 18 in celoletno 36 din. — Posamezna
številka 1 din. — Račun Poštne hranilnice, podružnica
Ljubljana, št. 17.751

Židje

Pradomovina Židov je judovska ali sveta dežela. Judeje so križali Kristusa in niso hoteli sprejeti njegove vere. Usoda jih je razgнала po celem svetu, ostali so večni potniki brez prave lastne domovine. Toda kljub svoji raztresenosti po vseh delih sveta in med vsemi drugimi narodi so v celih tisočletjih obdržali svoje posebnosti, tako da so do danes ohranili lastnosti posebnega in samostojnega naroda, čeprav strnjena stanujejo samo v neznatnih predelih svete dežele. Židovski narod ima za seboj zelo burno zgodovino, pretrpeti je moral mnogo preganjanj že v davni, večkrat so bili Judeje prisiljeni k izseljevanju in preseljevanju. Toda ostali so zlati in vztrajni tudi v urpljenju. Znan so se uveljaviti v vseh poklicih, posebno odločujoč vpliv pa so dobili v gospodarskih panogah v vseh državah brez izjeme. Židje imajo v rokah mnogo veletrgovin, veliko veleindustrij in nebroj denarnih zavodov in zavarovalnic. Posebno pomembno vlogo igrajo Židje tudi v kulturnem življenju narodov, ker iz židovskih vrst izhajajo mnogi veliki znanstveniki, pisatelji in umetniki. V preproste nižje poklice so se Židje slabše znali vrniti. Najbrže zaradi premajhne donosnosti takih poklicev. V strnjenejših množicah bivajo Židje na Poljskem in v Rusiji, v ostalih državah sveta pa so nastanjeni le bolj po večjih mestih.

Ro vojni so igrali Židje izredno veliko vlogo v vseh panogah novega povojnega življenja. Znatni vpliv so imeli tudi v politiki, posebno v delavskih socialno-demokratskih strankah je prevladovalo židovsko vodstvo. Z nastopom narodnega socializma v Nemčiji je ta država ponovno postavila na dnevni red vprašanje Židov, ker so voditelji nove Nemčije smatrali, da je židovski problem treba rešiti zaradi obnove nemškega naroda in nemške države. Predstavniki narodnega socializma so bili mnjenja, da židovstvo ne more obstati v državi, ki jo vladajo nova načela narodnega socializma. Židje imajo lastnosti, ki so škodljive koristim preporoda nemškega naroda. Oni so nenarodni in nesocialni in ne morejo ničesar doprinesti obnovitvi nemškega naroda in nemške države. Radi svoje nesposobnosti, da bi se podredili koristim skupnosti in narodove celote, ne smejo imeti nobenega, niti posrednega vpliva na življenje naroda. Nemški narodni socializem je židovsko vprašanje rešil na najbolj radikalen način. Židje so do podrobnosti izločeni iz vsega narodnega življenja, iz gospodarskega, kulturnega, političnega, vojaškega, denarnega. kratko malo: Židje so postali ljudje druge vrste, izgubili so celo nemško državljanstvo, ženitve v nežidovske rodbe so jim strogo prepovedane. Na ta način je nova Nemčija prosta vsakega židovskega vpliva. Nemci so uničili tudi vsa kulturna dela Židov in za njimi izbrisali tako rekoč vsako sled. Nemci pa so storili pomemben korak naprej, ker so se zavedali, da izločitev Židov za obnovo nemškega naroda ne zadošča, ako istočasno ne pride v nemški narod nov socialen duh v vseh panogah izživljanja države in naroda.

Zato so Nemci ustvarili tudi novo socialno politiko in uvedli zelo temeljite socialne reforme v vseh smereh življenja v državi. Narodni socializem v Nemčiji noče, da bi namesto nekrščenih Židov gospodovali kršчени izkoriščevalci naroda in kiščeni anacionalni elementi, ki za potrebe skupnosti nimajo smisla. Iz Nemčije je protizidovski val visoko pljusnil tudi v druge države, zlasti v one, v katerih so uvedeni avtoritativni politični režimi. V demokratičnih državah se židovskega problema na veliko niso lotili, vendar pa vsa znamenja kažejo, da hočejo tudi demokratične države izločiti prevelik židovski vpliv povsod, kjer je treba ščititi življenjske koristi naroda in države. Tudi cerkev gleda na protizidovske reforme sicer s skrbjo in s kritično nezadovoljnostjo, ker take reforme niso v skladu s krščanskimi načeli, vendar pa cerkev do danes težjih akcij v zaščito Židov ni podvzela. Tako je po vsem svetu ustvarjena živahna protizidovska miselnost in protizidovsko razpoloženje najširših ljudskih vrst. Povsod prevladuje mnenje, da so Židje zaradi svojega nesocialnega in nenacionalnega razpoloženja povsod škodljivci narodnih koristi. Marsikje mislijo, da bodo v odstranitvi Židov lažje rešili tudi težje socialne probleme.

Tudi v Jugoslaviji nismo mogli mimo tega modernega problema, ki ima v prvi vrsti socialen značaj, deloma pa tudi politično važnost. Tudi pri nas so izšle nekatere uredbe, ki naj Žide izločijo iz nekaterih važnih vplivov na naša gospodarska in kulturna dogajanja. Izšla je uredba, ki Židom onemogoča uveljavljanje v veletrgovini z žitom. Dobili smo uredbo, ki omejuje število židovskih dijakov na naših srednjih šolah. Pripravljajo se uredbe, ki naj Žide izključijo delno tudi iz kulturnega življenja, predvsem imajo biti Židom odvzeta kino-podjetja.

Delavci so na židovskem problemu zelo zainteresirani, ker pod tem problemom predvsem razumejo obnovo države v socialnejši in pravičnejši smeri. Mi hočemo, da je židovski nesocialni duh izločen na celi črti. Ničesar ni storjenega, ako samo tu pa tam malo potipamo Žide. Mi hočemo, da je židovski problem rešen sistematično po načrtu skozi in skozi. Vzporedno z židovstvom mora biti rešen problem velikih socialnih reform, ker drugače moramo protizidovske uredbe smatrati samo kot pesek v oči. Smatramo, da mora v vsa naša podjetja, pa naj so to industrijskega, trgovskega ali denarnega značaja priti duh večje socialne pravičnosti in odločen duh narodne zavednosti. Ustvariti je novo socialno in narodno ozračje v vsem našem gospodarskem in kulturnem življenju. Mi nočemo, da bi par protizidovskih uredb dajalo potuho drugim krščenim Židom, ki bi prevzeli dediščino židovskih gospodarjev. Besede niso nič, duh je ono, ki vlada in ki je edini sposoben, da prerodi naše notranje narodno gospodarsko socialno življenje tako, da bo ustvarjena socialna pravičnost in večja zadovoljnost ši-

Plače zasebnih nameščenecv

Po odredbi o minimalnih mezdah za ne-kvalificirane delavce smo dobili tudi novo bansko odredbo o minimalnih plačah za trgovske pomočnike in za ostale zasebne nameščenecv. Po stari odredbi so imeli trgovski pomočniki minimalne plače 900 din na mesec, po novi odredbi bodo pa dobivali minimalno plačo 1150 din na mesec. Ostali zasebni nameščenecv so imeli po stari odredbi 1000 din mesečne minimalne plače, po novi odredbi bodo pa dobivali 1300 din minimalne plače. Pri preračunavanju službenih prejemkov v naravi se zaračuna vrednost hrane z din 360 mesečno in vrednost stanovanja pa s 60 din mesečno. V Sloveniji imamo več sto slučajev, ko trgovski pomočniki in ostali nameščenecv niso dobivali niti stare minimalne plače, akoravno je bila tozadevna odredba uveljavljena že 1. februarja. Nameščenecv strokovne organizacije so pokrenile akcijo, da se bo uredba o minimalnih plačah v polnem obsegu izvajala. Istočasno, ko je ban za dravsko banovino predpisal minimalne plače za zasebne nameščenecv, je ban za Hrvatsko banovino predpisal obvezne draginjske doklade za celo banovino na plače zasebnih nameščenecv. Obvezne draginjske doklade so predpisane za plače od 1100 din do 3.500 po lestvici od 50 do 10 odst. draginjske doklade. Nameščenecv v dravski banovini so tudi predložili delodajalcem predloge, da se na vse plače nameščenecv draginji odgovarja-joče prizna draginjske doklade. Tozadevna pogajanja pa še teko.

Javna dela

Na zborovanju v Nišu je predsednik vlade napovedal, da bo vlada prihodnje dni razpisala večmilijardno posojilo, s katerim se naj bi pričela izvrševati javna dela. Predvsem se bodo s tem posojilom izvršile melioracije večjih kompleksov zemljišč. Po podatkih, ki jih ima vlada, bi bilo potrebno v državi meliorirati okrog milijon hektarjev zemljišč. Poleg tega je v naši državi okrog 400 tisoč hektarjev zemljišč, ki sploh niso obdelana. Na drugi strani pa imamo okrog pol milijona gospodarstev, ki od zemlje, ki jim je na razpolago, sploh živeti ne morejo. Z melioracijo zemljišč naj bi se prvenstveno pomagalo onim, ki danes nimajo dovolj zemlje na razpolago, poleg tega bi se pa pri izvršitvi tozadevnih del lahko zaposlilo veliko brezposelnih delavcev. Iz državnega posojila naj bi se nadalje gradile ceste in elektrificirale posamezne pokrajine.

rokih ljudskih vrst. V našem narodnem in kulturnem, pa tudi v političnem življenju morajo imeti prvo besedo samo ljudje globoke socialne miselnosti in nepokvarjene narodne zavednosti, ki je sposobna izvesti take reforme, ki bodo dejansko v korist najširšim ljudskim vrstam. Poleg protizidovskih uredb pričakujemo tudi take reforme, ki bodo zagotovile obnovo vseh duš in sre na osnovi vsestranske socialne pravičnosti. Pričakujemo, da bodo zgrabili druge vrste Židov, ki v ovčji obleki po židovsko divjajo.

—cc.

Stanovanjska zaščita

Z odredbo z dne 1. novembra 1939 je bilo prepovedano, da bi se stanovanjske najemnine poviševale. Izmed vseh uredb, katerih namen je bil preprečiti podražitev življenjskih potrebščin, se je edino uredba o prepovedi povišanja najemnin v polnem obsegu obnesla. Ze pomladi lanskega leta so pričeli nekateri hišni gospodarji poviševati najemnine. Z zimskimi termini se je potem hotelo nadaljevati z zviševanjem najemnin. Uredba o prepovedi zviševanja najemnin je nato prišla v pravem času in so se namere hišnih posestnikov, da zopet znatno dvignejo najemnine, preprečile.

Posebno v večjih krajih so se pa najemniki hoteli izogniti uredbi o prepovedi zviševanja najemnin tako, da so odpovedovali najemnikom stanovanja in sklepali z novimi najemniki nove pogodbe. Res je, da se tudi pri novih pogodbah ne bi smelo zviševati najemnin, toda so vendarle našli hišni posestniki izhod na ta način, da so sicer sklenili najemniške pogodbe na podlagi starih najemnin, zahtevali so pa mesečna doplačila, ki bi se naj plačevala brez vednosti oblasti, ki so imele nalogo, da nadzirajo izvedbo uredbe o prepovedi zviševanja najemnin. Sedaj je tudi tem mahinacijam napravljen konec.

Izšla je pretekla dni uredba, ki predvideva stroge omejitve glede odpovedi stanovanj in lokalov. Na splošno je za naprej hišnim posestnikom sploh onemogočeno, da odpovedo za dobo enega leta najemnikom stanovanja in lokale. Le v izjemnih slučajih lahko hišni posestniki odpovedo stanovanja in lokale. Ti izjemni slučajji so:

1. če stanovanje ali poslovni prostor rabi za sebe ali za svoje oženjene sinove in omožene hčere;
2. če je treba zgradbo porušiti in na mestu nje zgraditi novo;
3. če najemnik ne plača najemnine najkasneje v enem mesecu od dne, ko bi jo moral plačati;
4. če najemnik uporablja ali izkorišča prostore v druge svrhe, kakor je njihov namen, ali v nasprotju s pogodbo daje prostore v podnajem ali jih namerno, odnosno

po malomarnosti kvari, tako da se poškodujejo;

5. če najemnik ali njihovi sostanovalci ali njihovi podnajemniki nemoralno ali pohujšljivo živijo v stanovanju ali če hudo otežujejo bivanje hišnemu lastniku ali drugim stanovalcem v zgradbi;

6. če so bili najemnik ali člani njegove rodbine sodno obsojeni zaradi kaznivih dejanj, prizadejanih hišnemu lastniku ali članom njegove rodbine, razen v primeru, da so bili k takemu dejanju od njih izzvani.

Razveljavijo se vse določbe najemniških pogodb, ki so bile že sklenjene ali se bodo sklenile, kolikor so v nasprotju z gornjimi določili, ki veljajo v primeru prodaje tudi za novega lastnika zgradbe.

Odpovedi strankam, sporočene pred uveljavljenjem te uredbe, se bodo, kolikor do tega dne niso bile pravno veljavne, presojale po določbah te uredbe.

Kakor rečeno, velja nova uredba le za prehodni čas enega leta in je verjetno, da se bodo določila uredbe po enem letu podaljšala, če med tem ne bi bilo konec izjemnih razmer, v katerih živimo.

Najemnine tvorijo enega izmed važnih izdatkov, ki jih imajo družine ali posamezniki. Nastopila je znatna olajšava, da se najemnine ne smejo zvišati in stanovanja ne odpovedati. Vsaj s te strani so sedaj družine in posamezniki zaščiteni in lahko računajo, da se jim v teku enega leta ni bati v tem pogledu večjih izdatkov.

Proti stanovanjski zaščiti se slišijo ugovori in se opozarja, da bo odslej gradbena delavnost mnogo manjša. Ugovori pa niso utemeljeni. Najemniška zaščita velja samo za že zgrajene hiše, dočim se pri novih hišah lahko odmerijo najemnine brez vsake omejitve. Zato nima z gradbeno delavnostjo nobene zveze stanovanjska zaščita za že zgrajene hiše. Verjetno pa je, da bo gradbena delavnost manjša zato, ker je gradnja hiš v zadnjem času zelo draga. Dolžnost javnih ustanov bo, da bodo pričele graditi predvsem stanovanjske hiše za manj imovite najemnike. Cenenih stanovanj je že sedaj primanjkovalo.

Proračun Borz dela

Ob priliki razprave o proračunu Osrednje uprave Borz dela za leto 1940 so delavske in nameščenske organizacije zahtevale, da se s sredstvi, s katerimi razpolaga Osrednja uprava borz gospodari kar najbolj štedljivo. Predvsem se je ugovarjalo, da Osrednja uprava mnogo preveč potroši za osebne izdatke, ki so po proračunu določeni na 1.025.595 din in za nepredvidene izdatke, ki so proračunani na 2.238.940 din. Osrednja uprava Borz dela sedaj pojasnjuje, kako je prišlo do teh dveh velikih proračunskih postavk. Po izvršenem prenosu poslova na glavne uprave, je ostalo v delokrogu Osrednje uprave: vodstvo centralnega knjigovodstva, statistike, soc. knjižnice, izdajanje službenega glasila, znanstveno proučevanje vprašanj o zaposlitvi in brezposelnosti ter končno obračunavanje o znanih voznih kartah in evidenca o izdanih poslovnih knjižicah. Za to delo je pri Osrednji upravi nastavljenih 50 nameščenecv. Povprečno ima nameščenec plače 1731 din mesečno. Plače torej niso visoke, pač pa je število zaposlenih nameščenecv v Osrednji upravi precejšnje. Iz postavke o nepredvidenih izdatkih bo Osrednja uprava dotirala glavno upravo v Beogradu z 968.522 din, glavno upravo v Zagrebu s 613.198 din in glavno upravo v Ljubljani s 345.717 din. Ostanek 311.466 din bo obdržala Osrednja uprava za svoje izredne izdatke. Za kritje izrednih izdatkov ima Osrednja uprava dohodek predvsem od poslovnih knjižic, ki so zelo drage in je delavec mnogokrat v zelo težavnem položaju, ker nima sredstev, da bi si nabavil poslovno knjižico. Z visoko ceno za poslovne knjižice je Osrednja

uprava Borz dela uvedla novo neposredno socialno davščino, katero mora plačevati izključno le delavstvo. Mislimo, da bi se morale cene za poslovne knjižice znatno znižati, ker delavstvo s svojimi mizernimi mezdami ne more ustanavljati pri Borzah dela rezervne fondne. Skrajni čas je, da bi pri Borzah dela dobilo delavstvo svoje pravo zastopstvo, da bi se pričelo res samo tako gospodariti, kot je to v korist delavstva.

Nove plače za tesarsko stroko

V smislu sklepa druge poravnalne razprave med delojemalci in delodajalci tesarske stroke so se sestali danes pri Inspekciji dela zastopniki Združenja tesarskih mojstrov za dravsko banovino z zastopniki delavskih strokovnih organizacij (Jugoslovanske strokovne zveze, Narodne strokovne zveze in Zveze združenih delavcev) ter so določili sledečo novo tarifo za tesarsko stroko:

Vsa tesarska podjetja se razdele v tri razrede in sicer spadajo:

v I. razred podjetja v Ljubljani, Mariboru in Celju ter v kamniškem, kranjskem, laškem, ljubljanskem, radovljiškem in škofjeloškem srezu;

v II. razred kraji Dravograd, Gornji grad, Lendava, Ljutomer, Murska Sobota, Ptuj, Slovenj Gradec ter srez mariborski desni in levi breg, brežiški, kočevski, krški, litijski, logaški in novomeški. Vsi ostali srezji pa spadajo **v III. razred**.

Nove mezde, ki stopijo v veljavo naknadno

z 11. oktobrom 1940, so sledeče:

Za tesarje do 12 mes. prakse v III. razredu din 5.—, v II. razredu din 5.25 in v I. razredu din 6.25.

Za tesarje po 12 mesecev prakse pa v III. razredu din 5.50, v II. din 5.75 in v prvem polovica din 7.25, ostala polovica din 7.75.

Predstavniki delodajalcev so izrazili svojo pripravljenost za ureditev službenega razmerja v tesarski stroki s posebno kolektivno pogodbo ter se bodo najbrže že v kratkem začeli tozadevni razgovori.

Gospodarstvo bolniškega zavarovanja

Ravnateljstvo Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani je na svoji zadnji seji obravnavalo poskusno bilanco bolniškega zavarovanja za 1. polletje 1940, iz katere posnemamo sledeče:

Predpisani donoski so znašali 29.133.922.81 din. Od teh odpade na predpisano bolniško zavarovalne prispevke din 28.421.862.86, ostalih din 712.059.95 pa se nateka iz naslova počil, dohodkov lastnih kopaliških naprav, obresti itd. Pod **predpisanimi prispevki** je razumeti prispevke, ki so bili predpisani za dobo od 1. januarja do 30. junija, toda dejansko takrat še niso bili plačani, temveč se običajno realizirajo šele po preteku 3 in pol mesecev.

Izdatki so dosegli v prvem polletju 1940 din 28.834.049.64. Potemtakem znaša poslovni prebitok din 299.973.17 toda ta prebitok je navidezen in pri nestalnosti rizika zelo neznan. V bilanci namreč ni imogoče vpoštovati vseh računov, ki dejansko spadajo v prvo polletje, ker prihajajo ti računi običajno šele po zaključitvi računskega obdobja. Na podlagi staleža bolnikov so manjkajoči računi ocenjeni z din 550.000, vsled česar je prvo polletje 1940 dejansko zaključeno z 250.126.83 din poslovnega primanjkljaja.

Med izdatki je najvišja in najvidnejša postavka — hranarina din 8.196.064.25 ali 28.13 odst. od skupnih dohodkov. Za zdravila je izdal urad din 3.350.840.72 ali 11.50 odst. Oskrbnine v bolnišnicah so v prvem polletju dosegle din 3.233.944.75 ali 11.10 odst. Stroški za zdravilne so znašali din 3.072.915.86 ali 10.55 odst. Porodniške podpore, dajatve in storitve so urad obremenile z din 1.719.232.25 ali 5.89 odst. Zdravljenje v sanatorijih je znašalo din 1.409.393.25 ali 4.84 odst., nega in popravila zob din 583.604.73 ali 2 odst., pogrebne din 224.798.50 — 0.77 odst., vzdrževanje ambulatorijev din 751.244.69 — 2.58 odst., laična kontrola bolnikov din 462.558.73 — 1.59 odst., odpis in vzdrževanje inventarja din 236.384.88 — 0.81 odst., stroški samouprave din 40.449.50 — 0.14 odst., razni stroški din 38.430.— — 0.13 odst. Dotacija skladu za odpis neizterljivih prispevkov je znašala din 710.546.57 ali 2.44 odst., dotacija skladu za pokritje primanjkljajev pa din 710.546.57 ali 2.44 odst. Od uprav. stroškov din 44.093.094.39 ali 14.05 odst. odpade na osebne izdatke — plače nameščenecv, doklade itd. 3.272.659.58 din ali 11.23 odst., na materialne izdatke pa din 820.434.81 ali 2.82 odst. Med materialnimi izdatki obremenjujejo urad zelo občutno najemnine za poslovne prostore, ki predstavljajo obrestno in amortizacijsko službo investiranih gradbenih stroškov, kar znaša 7 odst. od zazidanih glavnic.

Hranarina je še vedno za skoro 3 točke višja kakor povprečje na področju cele države. S tem v zvezi so višji tudi ostali izdatki, ki so odvisni od staleža bolnikov. V prvem polletju je bilo v staležu delanezmožnih povprečno dnevno 2.406 oseb, porodnic, ki so prejemale dajatve in podpore pa 343.

Iz imovinskega stanja je razvidno, da znaša zaostanek na neporavnanih prispevkih din 30.202.690.08. To je ogromen znesek, ki pomeni za urad manjkajoča obratna sredstva, katere si mora urad za vzdrževanje likvidnosti od drugih zavarovalnih panog izposojati proti obrestovanju po 6 odst.

TOVARIŠI!

Pridobivajte nove naročnike

Politični pregled

Naše zunanje ministrstvo je objavilo te dni sporočilo, da je bil v zunanjem ministrstvu podpisan protokol o 12. zasedanju stalnega jugoslovensko-nemškega gospodarskega odbora, na katerem so se zaključila tudi pogajanja, ki so se vršila v Beogradu od 20. septembra dalje. S tem protokolom

se je uredila vrsta vprašanj gospodarskega značaja med Jugoslavijo in Nemčijo.

Poleg sporazuma o povišanju tečaja nemške marke, ki je bil podpisan že prej, določa protokol med drugim razdelitev kontingentov v našem uvozu in izvozu za prihodno leto in rešuje še mnogo drugih vprašanj. S tem se v mnogočem izpreminja dosedanja osnova gospodarskih odnosov med obema državama. Ko je bil podpisan protokol, je zunanji minister dr. Cincar-Marković podal izjavo, v kateri je med drugim dejal: »Prav spricho iskrenega prijateljstva, ki veže obe državi, morem ugotoviti, da ni samo gospodarsko sodelovanje med Jugoslavijo in Nemčijo doslej obrodilo dobrih sadov, marveč je poleg njega tudi politično sodelovanje pokazalo s svojimi dosedanjimi uspehi, da pomeni za našo državo v nasprotju z vojno plodno delo. Nadaljevanju in okrepitevi take politike sodelovanja ni nič na poti.«

Predsednik vlade Dragiša Cvetković je imel nedavno v Nišu govor, v katerem je o naši zunanji politiki dejal: V osnovnih smernicah naše politike ni sprememb. Mednarodni položaj je tak, da imamo povsod okoli nas države, ki so v vojnem stanju. Dolžnost vlade je bila,

da v teh viharjih dneh ohranimo naši državi mir.

Temu vprašanju, ki nam ga zastavljajo po vsej državi, posvečamo največjo pozornost. Mi imamo danes jasen mednarodni položaj. Moramo svojo zunanjo politiko še dalje voditi v istih smereh, kakor smo jo do danes, to je, da se varujemo vsake pustolovščine in vsega, kar bi nas moglo spraviti iz mirnega stanja, v katerem živimo. Zato smo mi pazili in pazimo na to, da z našimi sosedi ohranimo dobre prijateljske odnose, da storimo vse, da se naši gospodarski in drugi odnosi z njimi v ničemer ne spremenijo, z ničemer ne skale, ker se v tem smislu tudi njihove koristi v celoti ujemajo z našimi.

Ves nemški narodno-socialistični tisk v uvodnikih prijateljsko poroča o izjavi jugoslovenskega zunanjega ministra dr. Aleksandra Cincar-Markovića ob priliki nedavne sklenitve jugoslovensko-nemške trgovinske pogodbe. Tudi na berlinskih odločujočih mestih poudarjajo pomen te pogodbe, ki je

znak dobrih odnosov, ki vladajo med Jugoslavijo in Nemčijo.

Ta sporazum pa naj obenem služi kot primer drugim državam, da državi Nemčiji in Italiji želita prijateljsko sodelovanje s svojimi sosedi

Reuter poroča:

Promet na cesti skozi Birmo na Kitajsko je bil odprt 17. t. m.

Na kitajski meji je pričakovalo prevoze vojnega materiala, ki je bil že prej nakopičen v birmanskem mestu Mašiu v bližini meje, 300 tovornih avtomobilov. Ti so takoj po odprtju prometa prevzeli blago in krenili v notranjost Kitajske. Do jutra so prvi prevozi že prispeli v Kunning, glavno mesto pokrajine Júnana. Vožnja iz Lašia v 1000 km oddaljen Kunning je potekla brez nezd. Japonci tokrat ceste še niso bombardirali.

Dne 16. t. m. se je začel

vpis ameriške mladine, ki mora vstopiti v vojaško službo.

V vseh ameriških državah so se vpisovali obvezniki od 21. do 35. leta starosti. Pred uradi so se postavljali v vrsto sinovi milijonarjev prav tako kakor najsiromašnejši iz predmestij New Yorka. Vpisovali so se tudi Indijanci.

Zračni napadi nemškega letalstva na London v noči na 16. t. m. spadajo med najhujše, kar jih je bilo od pričetka vojne.

Številnim skupinam nemških lahkih bombnikov je uspelo predreti angleško obrambo ter prileteti nad številne londonske okraje,

kjer so metale težke eksplozivne in zažigalne bombe. Precej je bilo prizadeto tudi samo mestno središče. V industrijskih četrtih je bilo zadeto več tvorniških zgradb.

Reuter poroča, da je bil v noči na 21. t. m. izvršen

doslej najdaljši napad angleških bombnikov na Berlin.

Napad je trajal šest ur. V prvem delu napada je ležala nad mestom rahla megla. Že v pol ure je bilo povzročenih pet požarov. Več bomb je bilo vrženo na okolico Berlina in na industrijska podjetja v severozapadnem predmestju. Ob 3. zjutraj se je napad ponovil. Vrženo je bilo spet več težkih bomb v bližino središča mesta.

Reuter poroča: Maršal Čangkajšek, ki se je odločil, da bo obdržal za vsako ceno pot čez Birmo, ki je bila odprta pred nekaj dnevi,

je poskrbel za potrebne ukrepe proti japonskim napadom iz zraka, ki so že začeli.

Vzdolž poti so postavljene protiletalske baterije. Prav tako je ob poti pripravljeno veliko oddelkov delavskih čet. Še ni minilo 12 ur, ko je bila pot odprta, so že Japonci izvršili prvi letalski napad. Po vesti, ki je prispela iz Kunminga, je pot bombardiralo 36 letal na raznih točkah. Japonska letala, ki operirajo iz novih oporišč v francoski Indokini, so izvršila prav tako hud napad na Kunming, končno točko birmanske poti, kakor tudi na druga mesta v pokrajini Júnanu. Te dni je po radiu

govoril Francozom angleški ministrski predsednik Churchill.

Izvajal je med drugim: »Francozi! Več ko 30 let sem korakal z vami in še korakam po isti poti. Nocoj govorim vam, kjerkoli ste in kakršnakoli je vaša usoda. Ponavljam ono željo, ki je napisana na luidoru (denar): Naj Bog čuva Francijo! Tukaj doma v Angliji pod nemškim ognjem nismo pozabili zvez, ki nas družijo s Francijo. Vztrajamo na poti evropske svobode. Tukaj v Londonu, za katerega pravijo Nemci, da ga bodo spremenili v pepel, prenašamo nezlomljivo svoje breme. Angleško letalstvo več kakor izpolnjuje svojo dolžnost. Čakamo na napovedani napad na Anglijo. Toda vse to je za nas samo začetek. Zdaj v letu 1940. imamo kljub priložnostnim izgubam nadmoč na morju. V letu 1941. bomo dosegli nadmoč tudi v zraku. Pomislite, kaj to pomeni! Nemci so s svojim mehaniziranim orožjem dosegli, da so obvladali začasno večino najboljših evropskih narodov. Nemci in Italijani hočejo razdeliti Francijo in njen imperij. Pa ne samo francoski imperij bo razdejan, če zmaga, tudi Alzacija in Lorena bosta odcepljeni, Nica, Savoja in Korzika bodo odrezane od Francije. Hočejo za vedno zlomiti francoski narod. Za Francijo to ne bi bil samo poraz, temveč popolno uničenje. Francozi morajo zato dvigniti svojega duha, preden ne bo prepozno. Mi in naši prijatelji v Ameriki, ki so tudi vaši prijatelji, vztrajamo v borbi. Zato zaupajte, kajti vse bo spet dobro. Če nam ne morete več pomagati, nas vsaj ne ovirajte! Čakajte na uro, ki bo prišla za vas. Nikdar ne bomo popustili, nikdar se vdali!«

Angleški mornariški minister lord Alexander je te dni imel govor, v katerem je med drugim dejal, da

mora angleško prebivalstvo biti prav tako hrabro kakor angleška vojska.

S tem bodo Angleži ne samo odbili napade sovražnika, marveč bo mogla angleška vojska prenesti svoje napade na pokrajine, ki jih je zavzel sovražnik in od tam nadaljevati vojskovanje. Ta čas, da je že pred durmi. Minister za letalsko izdelovanje lord Beaverbrook je dal angleškim listom izjavo, v kateri pravi, da ima Anglija danes za letalske pohode na razpolago več letal, kakor jih je imela kdaj poprej.

Vozim sem, vozim tja. ... To ni tako prijetno. Naposled se lepo odpočijem in popijem skodelico bele kave, pa je zopet vse v redu.

Kolinska
IZREDNO IZDATNA
KVALITETNA CIKORIJA

Iz Bukarešte javljajo:

V Rumunijo je prispelo mnogo nemških oficirjev, podoficirjev in pomožnega osebja, kakor tudi instruktorskih čet s potrebnim orožjem.

V petrolejsko ozemlje in v razne luke so dospeli oddelki za protiletalsko zaščito. Razen tega je prispelo mnogo letal. Poveljstvo nemških instruktorskih čet je v Bukarešti, kjer je nastanjeno v enem izmed največjih hotelov. Zadržanje rumunskega prebivalstva nasproti nemškemu vojaštvu je prijateljsko. Pravijo, da bodo ti nemški vojaki urili rumunsko vojsko in da bo na ta način rumunska vojska v šestih mesecih razpolagala s 700.000 možmi, ki bodo izvrstno izurjeni in opremljeni z najmodernejšim orožjem.

Iz Vichyja poročajo, da

se pogaja Francija za dokončen mir.

Pravijo, da bo morala Francija poleg Alzacije in Lorene Nemčiji odstopiti še Nizo, Džibuti in Tunis Italiji. Nemčija in Italija bi se baje odpovedali vsem drugim zahtevam, če bi Francija napovedala Angliji vojno. Po švicarski vesti takim načrtom nasprotuje maršal Petain, medtem ko sta se postavila podpredsednik vlade Laval in zunanji minister Baudoin na protiangleško stališče. Laval je bil te dni sprejet od nemškega kancelarja Hitlerja. Pri sprejemu je bil navzočen tudi nemški zunanji minister Ribbentrop.

Kakor pravijo zadne vesti

so medsebojni letalski napadi malo popustili,

dasi se sicer nadaljujejo. Poročili z obeh strani govore o manjših izgubah. Angleška letala so prejšnje dni izvršila napade tudi na razne italijanske kraje. Angleško poročilo pravi, da so nastali požari v večjem številu italijanskih tvornic vojnega materiala v Milanu, Turinu in Aosti. Italijani pa zankujejo, da bi bila angleška letala povzročila kakšno pomembno škodo. O vojni v Afriki ni posebnih poročil. Reuter poroča, da se v Egiptu, Sudanu in Palestini ni zgodilo nič važnega. Dosedanji španski notranji minister in najozžji sotrudenik generala Franca

Serrano Suner je bil imenovan za španskega zunanjega ministra.

Kakor znano je Suner nedavno končal važno politično potovanje v Berlin in Rim. Dosedanji zunanji minister polkovnik Beguer je izstopil iz vlade. Dosedanji državni podtajnik v notranjem ministrstvu Lorente je prevzel za Sunerjem vsa opravila notranjega ministrstva in je podrejen neposredno predsedniku vlade. Iz vlade je izpadel tudi trgovinski minister Lastra. Na njegovo mesto je imenovan pokrajinski voditelj španske falange v Kataloniji Carleser. Imenovanje Serrana Sunerja za španskega zunanjega ministra pomeni novo ožjo zvezo španske zunanje politike z velesilami osi. Suner je znan kot eden največjih zagovornikov sodelovanja z Italijo in Nemčijo.

Kakor poročajo švicarski listi iz Tokia,

poudarja več vodilnih japonskih listov potrebo, da se zaradi zadržanja Ze-

dinjenih držav čim prej doseže sporazum z Rusijo.

Napovedujejo tudi zaključitev nenapadalne pogodbe med Japonsko in Rusijo, o čemer so med Tokijem in Moskvo razgovori že v teku.

V Strassbourgu je bilo v nedeljo veliko narodnosocialistično zborovanje, na katerem je govoril nemški namestnik za Alzacijo Wagner, ki je dejal,

da je Alzacija spet priključena Nemčiji in sicer za zmeraj.

Francija je po Wagnerjevih besedah neprenehoma napadala Nemčijo, da bi ji vzela čimveč pokrajin, po sedanjih zmagi pa Francija take možnosti ne bo več imela.

Nedavno so Italijani izvršili letalski napad na Perzijski zaliv. Italijanska vest pravi, da je bilo

na otok Bahrein vrženih 150 težkih bomb.

Posadke letal, ki so sodelovale pri tem poskusu, so lahko še nad krajem samim ugotovile, da so bombe povzročile veliko škodo velikim in modernim rafinerijam. Prav tako so bombe hudo poškodovale tudi petrolejske vrelce. Reuter pa poroča o tem napadu: Zastopnik petrolejske družbe na Bahreinskem otočju je sporočil svoji družbi, da o priči italijanskega letalskega napada ni bil nobeden izmed njenih petrolejskih vrelcev poškodovan. Prav tako ni bila povzročena nikakršna škoda na sosednem arabskem ozemlju, kjer ima svoje vrelce 12 ameriških družb. V Angliji poudarjajo, da je Bahreinsko otočje samostojna država, čeprav je v pogodbeni zvezi z Anglijo in stalno biva na otočju zastopnik angleških oblastev.

Razpravljajoči o napetosti na evropskem jugovzhodu objavljajo londonski listi podrobne razprave o položaju posameznih držav, ki jih to vprašanje zanima. Nekateri listi so mnenja,

da bo Sovjetska Rusija še ta teden opredelila svoje stališče do južnovzhodne Evrope.

Tedaj bo postalo jasno, ali je Moskva sklenila kak nov dogovor z Berlinom in Rimom glede južnovzhodne Evrope. Po nekaterih vesteh je Rusija dobila nemško ponudbo, naj bi zasedla razsežna zemljišča v Indiji, Iraku in Afganistanu, za protiuslugo pa dovolila nemškim četam prehod preko Turčije v smeri proti Suez. Po mnenju carigradskih dopisnikov angleških listov pričakujejo v Turčiji za blizno bodočnost še nadaljnjo ojačanje pritiska držav osi na Grčijo in Turčijo, toda izražajo hkratu mnenje, da niti Turčiji, niti Grčiji ne grozi nikakršna neposredna vojna nevarnost.

»New York Times« poroča iz Hongkonga, da postajajo tamkaj vse bolj vidni

načrti sodelovanja med ameriško in angleško vojno mornarico na Daljnem vzhodu.

Že pred časom je v Hongkongu prispela zaloga raznih nadomestnih delov za ameriške podmornice. V tamkajšnjih mornariških vrstah sodijo, da bo služil Hongkong za oporišče ameriških podmornic. Tu naj bi bilo stalno okoli 30 ameriških podmornic, ki bi lahko iz Hongkonga delovale proti japonskim prevozom preko Kitajskega morja. Na ta način bi bila odrezana pomorska pot Japonske na Kitajsko. Ladjedelnice v Hongkongu so že čisto opremljene za vsa morebitna popravila ameriških podmornic.

»United Press« poroča iz Bangkoka, da je siamska vlada izjavila, da zahteva nazaj pokrajini Kambodž in Laos, ki ju ima danes francoska Indokina.

Odločno stališče francoske vlade o tej zadevi je povzročilo protifrancoske demonstracije v Bangkoku. Predsednik siamske vlade Luang Bipul Songram je te dni govoril po radiu in izrazil vzajemnost siamske vlade s čustvi siamskega naroda glede siamskih zahtev.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na sejmu v Kranju so se trgovali za kg žive teže: voli in telice I. po 9.25, II. po 8.50, III. po 7.75, krave I. po 8.50, II. po 7.50, III. po 6.50, teleta I. po 9.50, II. po 8.50 din; na sejmu v Laškem: voli I. po 8.50 do 9, II. po 8, III. po 7.50, telice I. po 8.75, II. po 8, III. po 7.50, krave I. po 8, II. po 7, III. po 6.75, teleta I. po 9, II. po 8 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali: v Radovljici: špeharji po 15, pršutarji po 12, v Kranju: špeharji po 16 do 18, pršutarji po 14 do 15, v Laškem: špeharji po 15, pršutarji po 14, v Ptuj: špeharji po 12 do 12.50, pršutarji po 11 do 11.75, plemenske svinje po 9.50 do 10.75 din.

KRMA. V Radovljici: lucerna in seno po 100, slama po 50, v Laškem: seno po 70 do

80, slama po 25 do 30, v Kranju: lucerna po 150 do 170, seno po 125 do 170, slama po 75, v Murski Soboti: seno po 60 do 70, slama po 35 do 40 din za 100 kg.

VINO. Pri vinogradnikih se je dobilo v okolici Brežic: navadno mešano vino po 7 do 8, finejše sortirano vino pa po 8 do 10 din liter. V ormoško-ljutomerskem okolišu se plačuje mošt po 6 do 10, staro vino pa po 10 do 12 din liter. Dosežejo se tudi višje cene.

VOLNA. V Radovljici: neoprana 40, oprana 45, v Kranju: neoprana 32 do 36, oprana 48 do 52 din za kg.

SIROVE KOZE. V Radovljici: goveje 14, telečje 16, svinjske 12, v Kranju: goveje 22 do 25, telečje 26, svinjske 8 do 10, v Laškem: goveje 26, telečje 30, svinjske 10, v Murski Soboti: goveje 14, telečje 20 do 22 din za kg. Cene so vsekakor zelo različne, zato je verjetno, da niso v vseh službenih poročilih pravilno navedene.

KROMPIR. V Radovljici 200, na ljubljanskem trgu po 175, v Kranju po 175 do 200, v Laškem po 200, v Murski Soboti po 130 do 160 din za 100 kg.

ZABELA. V Radovljici: slanina 22, svinjska mast 24, v Kranju: sveža slanina 23 do 24, svinjska mast 26, v Laškem: slanina 24, svinjska mast 25, v Murski Soboti: slanina in mast 25 din za kg.

JAJCA. V Laškem I. do 1.25, v Kranju 1.25 do 1.50, v Murski Soboti 0.80, v Radovljici 1.50 din za kos.

SIROVO MASLO. V Radovljici 44, v Murski Soboti 32, v Kranju 40 do 44, v Laškem 28 do 36 din za kg.

MLEKO. V Laškem 2 do 2.50, v Kranju 2.25 do 2.50, v Murski Soboti 2, v Radovljici 2 din za liter.

DRVA. V Laškem (trda) 100 do 110, v Kranju (trda) 140 do 150, v Murski Soboti (trda) 170, v Radovljici 150 do 180 din za kubični meter.

Sejmi

28. oktobra: Št. Jurij ob južni železnici — trg, Dolnja Lendava, Gornji grad, Mokronog, Vesela gora—Št. Rupert, Lož, Križevci v Prekmurju (živinski in kramarski), Martjanci, Žužemberk, Muta, Sv. Tomaž pri Ormožu, Radovljica;

30. oktobra: Studenec pri Krškem, Veliki Gaber;

2. novembra: Vitanje, Cerknica pri Logatcu.

F. Gobey:

15

Umor na plesu

»Ali sta ženski kaj rekli?«

»Samo nekaj besed. Vsaka je dejala, da je naročena.«

V tem trenutku je natak prinesel na mizo jerebice in rake. Dekletoma je obraz kar sijal od veselja. Nointel je vratarici spet natočil.

»To vino je pa imenitno!« je pohvalila gospa. »Kaj sem vam že rekla? Da, da, dejala sem, da ne vem, ali sta bili ženski svetlolaski ali temnolaski. Ko je odšla zadnja in se gospodična Orcivalova ni zganila, sem si mislila: zdaj bom pa dobila še tri zlatnike in bom lahko dekletoma kupila nove čevlječke. Tedaj je iznenada prišel še nekdo in me prosil, naj mu odprem ložo štev. 27. Odvrnila sem, da tega ne smem storiti. Štirideset frankov mi je ponudil, pa se nisem dala preprostiti. Kdo bi vzel denar od...«

»In kaj je ta človek potem storil, draga gospa?«

»Pomislite! Rekel je, da sta general Simancas in doktor Galmier njegova prijatelja, pa da sta pravkar odšla. Zato mu naj odprem ložo štev. 29, ki so jo bili vsi trije skupaj najeli. In jaz, neumnica, sem ga ubogala. Drugo si pa lahko sami mislite.«

»Kako? Kaj mislite, da je delal ta zločinec v loži štev. 29? Rekli so mi, da je vprito ljudi skočil iz te lože v sosedno, kjer je bila gospodična Orcivalova. Toda šele četrte ure nato je odprl vrata in začel klicati na pomoč!«

»Oprostite, gospa Majore! Tistega gospoda poznam in pozna ga skoraj ves Pariz.«

»Pa je vendar policijski nadzornik najprej aretirati njega in ga poslati v zapor. Toda znal se je očitno dobro izgovoriti in tepci so ga izpustili. Seveda, dobro je bil oblečen. Vsi policisti drže z bogatimi in to je nesramno.«

Ubogi Nointel je pričakoval bog ve kakšno odkritje, zdaj pa je moral poslušati neumno obtožbo proti neškodljivemu Lolifu. Gaston, ki je tudi nestrpno poslušal, je bil besen. Toda oba sta se premagala.

»Vidim,« je dejal Nointel, »da so se oblasti prenačile, ker so tako hitro izpustila tega gospoda. Toda kolikor je meni znano, so našli v vratu žrtve japonsko bodalo, ki je bilo skrito v pahljači. Moški ne nosijo pahljač. Saj bi bili vi pahljačo opazili, ko vas je prosil, da mu odprite ložo.«

»Morda je imel lopov pahljačo v žepu. To sem tudi rekla danes sodniku. Ko so me s tem Lolifom soočili, bi se bila skoraj onesvestila. Kaj hočete? Sodnik mu je verjel, kar koli mu je natvezil. Ko pride čas, da bom lahko svobodno govorila, bom sodniku povedala vse in mu dokazala, kdo je morilec nesrečne gospodične.«

»Povejte mi, prosim,« ji je segel stotnik v besedo, »ali so imele tudi ženske, ki so prišle v ložo, pahljače?«

»Mogoče je, toda videla tega nisem. Vsem se je zelo mudilo.«

»Ali jo je imela gospodična Orcivalova?«

»Seveda, in še zelo lepo. Našli so jo na tleh,

na preprogi. Toda to ne dokazuje ničesar. Dokaz, ki ga je pustil zločinec, je samo nekaj, kar sem jaz našla nocoj pred predstavo, ko sem ložo pospravljala.«

Stotniku so se zbudili novi upi.

»Da, da, verjemite mi! V žepu imam nekaj, česar ne bom izročila preiskovalnemu sodniku, ampak bom čakala do dneva razprave. In ko bo uboga gospodična sedela na zatožni klopi, bom jaz izpregovorila pred porotniki. Pokazala jim bom nekaj, kar sem našla v krvi. Da, v krvi, gospod... Potem pa jih bom vprašala: Ali je tudi to njeno? To bodo takrat vsi debelo gledali! Vsi listi bodo pisali o meni in to bo mogoče tudi pomagalo, da bodo mojima hčerama dvignili plačo, kajti zdaj ne moreta ne živeti ne umreti.«

»To je res krivično, seveda. Kaj ste našli? Tale gumb? Čigav pa bi mogel biti?«

»Vidite, kako velik je... Kakor od kakšne livreje ali uniforme. Ženske takšnih gumbov ne nosijo.«

»Gospa,« je vzkliknil Gaston, »ta gumb bi moral izročiti preiskovalnemu sodniku.«

»Nikakor ne! Najprej moram izvedeti ime gospoda, ki je prišel v usodno ložo.«

»Ime?«

»Da, ker je v gumbu vrezana neka črka.«

»Črka!« je vzkliknil Gaston. »Katera pa?«

»Če je gumb Lolifov,« je dejal Nointel, »mora biti črka L.«

»Ne potrebujem njegovega priimka. Krstno ime mi povejte! Ali je Peter, Pavel, Jakob, Filip? Kaj je?«

»Hvala bogu, da ni L,« je zavzdihnil Gaston, ki je mislil samo na Berto.

»L ni, to vam rečem.«

»Bom že zvedel Lolifovo ime,« je začel zo-

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 22. t. m. v devizah (prve številke pomenijo službene tečaje, druge v oklepajih pa tečaje na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 174.93 do 178.13 (za 217.05 do 220.25) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank za 10.28 do 10.38 (za 12.70 do 12.80) din.

Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 445.50 do 446 din. Nemška klirinška marka, katere tečaj je bil nedavno povišan, je bila po 17.82 din.

Drobne vesti

— Prvo blago je bilo odposlano v Rusijo. Iz Beograda poročajo, da je bila v soboto odposlana prva pošiljka našega blaga, ki so ga predstavniki Sovjetske Rusije kupili pri nas na osnovi trgovinske pogodbe, sklenjene v maju letošnjega leta. Gre za večjo količino tanina. V prihodnjih dneh bo poslana v Rusijo pošiljka ferosilicija. Rusko trgovinsko predstavništvo v Beogradu se je v zadnem času pogajalo tudi za nakup določene količine švicarske masti. Zaenkrat pa se ta mast ne bo izvozila, ker je bila izražena želja, da se nekaj časa ustavi izvoz masti zaradi majhnih količin, ki so na razpolago za domače tržišče. Čez mesec dni bo na trgu dovolj debelih svinj, izpitanih z novo turščico, in tedaj bomo lahko izvršili našo obveznost nasproti Sovjetski Rusiji glede dobave masti. Izvoz masti je trenutno iz istih razlogov ustavljen tudi v druge države.

— Na vinski kis se mora plačati banovinska trošarina. Finančno ministrstvo objavlja v »Službenih novinah«: Neka finančna direkcija je postavila vprašanje, ali se mora na kis, izdelan iz vina, pobirati skupna banovinska trošarina tudi po 1. januarju l. 1940., odkar je vino postalo predmet državne trošarine. Na osnovi člena 2. uredb o banovinskih trošarinah pojasnjuje finančno ministrstvo: Vinski kis je ostal trošarinski predmet skupnih banovinskih trošarin tudi po 1. januarju l. 1940., ko je vino postalo predmet državne trošarine z uredbo od 22. decembra l. 1939. Skupno banovinsko trošarino na vinski kis, bodisi da se nabavlja od vinogradnika ali od osebe, ki vodi trgovino ali obrat, ali pa izdeluje s predelavo vina v kis, je dolžan plačati kupec na način predpisan s členom 9. pravilnika o načinu

pobiranja skupnih banovinskih trošarin od 1. aprila l. 1937.

D o p i s i

ŠMARJETA PRI CELJU. (Smrtna kosa). V Šmarjeti pri Celju je umrl v 80. letu starosti posestnik Anton Hajnssek, oče učitelja g. Franja Hajnskega. Pokojnik je bil odločno naroden in napreden mož ter je užival velik ugled. Pred leti je županoval pri Sv. Petru na Medvedovem selu. Rajnkemu časten spomin, svojcem naše iskreno sožalje!

ŽALEC. Smrtna kosa. Te dni smo spremljali 41 let starega uglednega posestnika g. Vinka Korenta z Gornje Loznice pri Zalcu k večnemu počitku na žalsko pokopališče. Rajniki je že dalje časa bolehal in se je moral podvreči hudi operaciji, ki je pa ni

prenesel. Ker je bil pokojnik član domačega gasilske čete, katere člani so nesli pokojnikovo krsto, je spremljalo tovariša lepo število gasilcev. V pogrebnem sprevodu je stopalo tudi mnogo drugega občinstva. Po službi božji pri Sv. Kancijanu na pokopališču so položili prerano preminilega v grob. Po cerkvenem obredu mu je zapel gotoveljski pevski zbor žalostinko. Rajniki je bil vdovec. Se ne davno mu je umrla skrbna žena in mu zapustila fantka in dve deklici. Prav to je bil tudi vzrok, da se mu je bolezen poslabšala in da je tudi sam umrl. Bil je zelo vesten gospodar. Udejstvoval se je razen v gasilstvu tudi v domačem hmeljarskem združenju. Posebno rad pa je v mladeniški dobi gojil petje, saj je bil nad 20 let zvest član Žalskega pevskega zbora. Dokler mu je rahlo zdravje dopuščalo, je pogosto nastopal kot režiser in igralec na bivšem odru Dramskega društva v Zalcu v igrah, ki so jih svoj čas prirejali sosedi Ložničani. Blag mu spomin!

Bratom in sestram

na meji pomoč!

Živimo v dobi, ko marsikod padajo mejniki, ko se rušijo državne tvorbe, ko se človeštvo zvija v mukah, povzročenih po strahovitih potresih. Zavedati se moramo, da le narodi z močno narodno zavednostjo in borbenostjo ne izginjajo s pozorišča zgodovine.

Naš narod, po pesnikovih besedah star težkih tisoč let, živi in hoče živeti. Slediti mora plemenitemu zgledu naše jugoslovenske udarne in junaške preteklosti. Strniti se mora v bratski vzajemnosti, sam mora pomagati svojim socialno šibkejšim slojem. Narod je živo bitje, ki ga je treba negovati in zdraviti, da bo zmožen rasti in odpora.

Družba sv. Cirila in Metoda, ki ima v svoji več ko polstoletni zgodovini zapisanih že veliko število dobrih del v prid našemu narodu, priredi letos na nedeljo, dne 10. novembra po slovenski zemlji veliko narodno zbirko v pomoč bratom in sestram na naših mejah. Kraljevska banska uprava v Ljubljani je zbirko odobrila za vse kraje svojega področja in priporočila učiteljstvu vseh šol, da sodeluje pri tem dnevu.

Pozivamo zato vse naše podružnice, da po

vseh naših mestih, trgih in vaseh skupno s ostalimi društvi takoj pričnejo s pripravo in naj izvedejo zbirko. Kjer ni podružnice, naprosamo druga narodna društva, da takoj ustanovijo v ta namen posebne odbore, ki bodo nalogo prevzeli in izvedli: v krajih, kjer pa tudi to ne bi bilo možno, smo prepričani, da bo imela naša Družba vsaj enega posameznika, ki se bo za stvar zavzel in jo izvedel v dobro zlasti naše obmejne mladine po geslu:

Mal položi dar — domu na oltar!

Po šolskih zavodih pa bodo k vsestranskemu uspehu tega dne pripomogli gg. profesorji in učitelji na način, kakor so se že mnogokrat izkazali, kadar je katerokoli narodno obrambno društvo prosilo njihove pomoči.

Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda se zaveda truda, ki je vsepovsod združen z izvršitvijo tako širokega načrta. Zato bo ostalo trajno hvaležno vsem in vsakomur, ki se bodo s plemenito vnemo potrudili za letošnjo narodno zbirko.

V zavesti velikega pomena takega dela v prid bratom in sestram na meji, pa smo glo-

pet Nointel, »pa vam ga bom jutri povedal.«

»Dobro... Jutri v gledališču.«

»Prav. Mislim pa, da ne bo nič hudega, če poveste meni in gospodu Darcyju, katera črka je.«

»Vama povem to prav rada. Na gumbu je črka B. Če je ta gospod Bernard, Benedikt ali kako podobno, pojdem takoj k preiskovalnemu sodniku, da ga prime.«

»Torej B.« je zajecjal Gaston in prebledel. Ime gospodične Lesterelove se je začelo z B.

Tudi Nointel se je začel takoj zavedati nevarnosti te najdbe.

»Vendar vam svetujem, da ne hitite preveč in da ne greste takoj k preiskovalnemu sodniku.«

»Hitela nikakor ne bom.«

»Za to je še zmerom dovolj časa. Prosim vas, pokažite mi gumb.«

»Tukaj je!«

»Pa je res lep,« je vzkliknila Ismeria. »Daj ga meni, da si napravim iz njega medaljon.«

»Pa si res pametna! Ali ne vidiš, da je na njena črka B!« je dejala njena sestra.

»In kaj zato? Vsakomur bi rekla, da mi je Berta ime.«

Gastonu se je stisnilo srce.

»Molčite, klepetulji,« ju je očela gospa Majore. »Vajina mati je pošena ženska. Nekoč sem našla v neki loži veliko demantno iglo. Takoj sem jo oddala upravi gledališča. In lastnica, neka Angležinja, je bila tako nesramna, da mi je ponudila dvajset frankov nagrade. Prosim vas, dvajset frankov za iglo, ki je bila vredna najmanj šest tisočakov. Jaz sem seveda to odklonila.«

Ko je vratarica tako jadikovala, sta prija-

telja pozorno opazovala veliki gumb iz suhega zlata, ki je imel vrezano črko B.

»Ta gumb je možki,« je odločno dejal Gaston.

»Res je. Za žensko je prevelik,« je dodal stotnik. »Toda so tudi ženske, ki bi ga nosile.«

»Eno poznam, ki bi ga vsekako nosila...«

»Le nekaj je nedvomno. Lastnik tega gumba ne gleda dosti na denar. Najmanj pet zlatnikov je gumb vreden.«

»Tudi jaz sem mislila tako,« se je vmešala gospa Majore. In če pomislim, da človek, ki meče za takšne malenkosti toliko denarja v zrak, seže tudi za bodalom kakor kakšen razbojnik... Oh, ti bogatini! Čakajte, povejte mi, koliko je ura! Rada bi bila v postelji, preden se moj mož vrne domov.«

»Saj še dve ni ura. Časa imate več kakor dovolj. Toda, bog naj mi oprost, zdi se mi, da vidim kri na tem zlatu.«

»To je čisto razumljivo. Uboga gospodična Orčivalova se je morala boriti, preden je svojemu morilcu odtrgala gumb.«

»Zdi se mi,« je dejal stotnik po kratkem premišljanju, »da bo imel ta gumb še veliko vlogo. Samo pazite nanj, da ga ne izgubite. Ali veste, kaj bi jaz namesto vas napravil? Šel bi k vsem pariškim draguljarjem in jih vprašal, ali se kaj spomnijo, komu so takšen gumb izdelali. Morda bi odkrili zlatarja, ki ga je prodal. Šele tedaj bi šel k preiskovalnemu sodniku in mu izdal krivca. Moj bog, kaj bi šele takrat pisali časniki o vas.«

»Takrat bo moj možiček šele ponosen na svojo ženo! Toda jaz tega žal ne morem sama opraviti. Na svoji dekletu moram paziti. Če bi hotel kdo drug iti po trgovinah...«

»Draga gospa, če zaupate meni...«

»Ne smete misliti, da se mi ne ljubi...«

»Zakaj? Toda jaz vam rad napravim to uslugo. Tudi moj prijatelj Darcy, ki kar koprni po tem, da bi našel Julijinega morilca.«

»Če je tako, pa vzemite ta gumb. Prepričana sem, da me ne boste zapletli v kakšno nerodnost...«

»Ničesar se ne bojte, gospa Majore. Ko pride čas, bo gospod Darcy že povedal vse svojemu stricu, ki vas bo mogel samo pohvaliti. Zdaj pa se pogovarjamo še o čem drugem, ker bi se sicer gospodični dolgočasil.«

Ob tri četrti je družba odšla iz lokala. Gospa Majore se je s svojima hčerkama odpeljala s kočijo domov.

Dragi moj Gaston,« je dejal stotnik, pojdij znaj domov spat, ker te ne potrebujem več.«

»Kam pojdeš pa ti?«

»V klub ali kam drugam. Poiskati moram še drugi gumb. Preden bo poldne, bom spet pri tebi.«

IX.

V ponedeljek zjutraj je Gaston nestrpno čakal svojega prijatelja. Stotnik je prišel malo po deseti in smehljaj se je.

»Dragi moj,« je dejal, »vratarica se ni motila, Lolifovo krstno ime se začne z B. Našemu Lolifu je ime Baptist.«

»Saj je vendar nemogoče, da bi bil gumb njegov,« je odvrnil Gaston in skomignil s rameni.

»Žal res ni mogoče.«

»Zakaj?«

»Ker on ni zmožen zločina. Ker ni imel

boko prepričani, da bo letošnja narodna zbirka častno uspela.

Popoln uspeh prizadevanj naj dokaže našo narodno zavest, zato naj bo sodelovanje pri narodni zbirki častna dolžnost slehernega Slovenca.

Bratom in sestram na meji — pomoč!

Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Novice

* **Knjige Vodnikove družbe** izidejo v drugi polovici novembra. Vsak naročnik prejme letos slikano Vodnikovo pratiko z zanimivo vsebino, povest Eda Držaja Pod Špilki, ki je prejela Aleksandrovo nagrado Vodnikove družbe, povest Ilke Vaštetove Rožna devica, ki se godi v napoleonski Ljubljani, in poljudno-znanstveno knjigo inž. Jakoba Turka O rastlinski, ljudski in živalski prehrani, delo, ki bodo zanj hvaležni vsi sloji, saj kaj podobnega še ne poznamo v slovenskem strokovnem slovstvu. Vse štiri knjige stanejo samo 20 dinarjev. Kdor ne bo pravočasno naročil Vodnikovih knjig pri svojem poverjeniku ali naravnost v družbini pisarni, Ljubljana, Knafljeva 5, bo žal moral ostati brez letošnjega književnega daru Vodnikove družbe, ker je zaradi negotove dobe naklada omejena. Zato vsi brž med Vodnikovce!

* **Lep uspeh slovenskih Sokolov strelcev.** Pri nedeljskih strelskih tekmah, ki jih je priredil Sokol kraljevine Jugoslavije za vso državo, je dosegla mariborska župa prvo in drugo mesto v streljanju z vojaškimi puškami na 200 m, celjska župa drugo mesto pri streljanju z vojaškimi puškami na 400 m, od posameznikov pa Adolf Beg iz Maribora tretje mesto na 200 m in Filip Smola iz Celja tudi tretje mesto na 400 m. Prav tako je Maribor dosegel prvo mesto pri streljanju z zračnimi puškami, mariborski naraščaj prvo in tretje mesto pri streljanju z malokalibrsko puško ter prvo in drugo mesto pri streljanju z zračnimi puškami.

* **Dr. Anton Korošec je obiskal Zagreb.** Te dni je dopotoval v Zagreb minister za prosveto in predsednik senata dr. Anton Korošec. V Zagrebu je obiskal najprej podpredsednika vlade dr. Mačka, nato pa bana dr. Šubašića, senatorja inž. Košutića, dr.

vzroka, da bi bil Julijo umoril. In naposled zaradi tega, ker sem ga preizkusil.

»Kako?«

»Dobila sva se v kotu našega kluba. Delal sem se, kakor bi bil iskal po žepu škatlo smotk in sem potem 'slučajno' našel gumb, ki sem mu ga pokazal in mu rekel, da sem ga našel na ulici.«

»In on?«

»Ne samo da se ni prav nič vznemiril, ampak mi je celo dal navodila, kje naj ga policiji oddam.«

»Saj Lolič ni tako neumen. da bi bil kaj priznal, če je slučajno gumb njegov.«

»Nikar se zaradi tega ne pričakajva. Če gospa Majore misli, da je Lolič morilec, midva tega pač ne misliva.«

»A kaj bova zdaj?«

»Iskala zločinca. Ta gumb nama ga bo odkril.«

»Kako misliš to?«

»Več izhodišč za iskanje imam. Toda zdaj mi najprej povej, kdaj pričakuješ Julijino sobarico?«

»Rekla mi je, da pride še dopoldne.«

»Počakal jo bom, ker si od njenih besed marsičesa obetam. Vsekako imava zdaj v rokah nekaj, kar je bilo last morilke.«

»Če se ni kakšen možki preoblekel v žensko.«

»Dragi moj, možki v dominu svojega spola ne more zatajiti. To bi bila opazila tudi gospa Majore. Ne, ne, neka ženska je imela svoje prste vmes. Zdaj morava zvedeti, katera izmed Julijinih znank ima ime ali priimek, ki se začneja z B. Ali je ta sobarica dolgo služila pri Juliji?«

»Več let.«

Krnjeviča in metropolit dr. Stepinca. Ko je dr. Korošec odhajal iz banskih prostorov, so ga novinarji spraševali o razlogih njegovega zagrebškega obiska. Dr. Korošec pa jim je rekel, da bodo zvečer dobili uradno sporočilo.

* **Občina Kranj je najela posojilo za tkalinsko šolo.** Na seji kranjskega občinskega odbora te dni je bila soglasno odobrena sklenitev pogodbe za najetje posojila pri Državni hipotekarni banki za gradnjo tkalinske šole v znesku sedmih in pol milijona dinarjev. Podrobnejše poročilo pove, da se je za gradnjo te šole že vršila licitacija, ki pa ni uspela, zaradi česar bo 28. t. m. ponovna licitacija. Občinskemu odboru je bil predložen v zvezi s tem predlog za odkup sveta, ki je še potreben za šolo. Lastnica ga. Pavla Ažmanova je postavila za potrebnih 880 kvadratnih metrov sveta ceno 88.000 din, kar pa je bilo odklonjeno. Naposled je bil odobren znesek 70 din za kvadratni meter.

* **Zamenjava denarja.** Opozarjamo, da je najskrajnejši rok za zamenjavo starega srebrnega denarja po 20 din do 31. oktobra. Po preteku tega roka se stari kovanci po 20 din ne bodo mogli zamenjati ne pri blagajnah Narodne banke in ne pri državnih finančnih ustanovah. Hkratu opozarjamo, da je skrajni rok za zamenjavo starega srebrnega denarja po 50 din potekel 16. avgusta in se sedaj ne more več zamenjati.

* **Marija Skodlarjeva umrla.** V Šlajmerjevem domu je umrla ga. Marija Skodlarjeva, soproga orožniškega podporočnika in mati našega uredniškega tovariša, slikarja Franceta Skodlarja. Pred tremi leti jo je zadela kap in od takrat je po malem bolehal. Rajnka je štela 70 let. Pred tednom so jo prepeljali v sanatorij, a vse skrbno prizadevanje zdravnikov je ostalo zaman. Pokojna gospa, ki je bila po rodu Poljakinja, je v zakonu vzorno vzgojila šest otrok. Najstarejši brat našega tovariša Stane je magistratni uradnik, Ladi poštni uradnik, najmlajši Leon generalštabni major, sestra Olga je poročena z uradnikom Zaunikom, Meta pa z magistratnim nadkomisarjem Pelzem. Pokojnici časten spomin, hudo prizadeti rodbini pa naše iskreno sožalje!

* **Nemško odlikovanje jugoslovenskega rojaka.** Novosadski »Deutsches Volksblatt« javlja, da je nemška vlada odlikovala s kolajno za državljanske zasluge znanega jugoslovenskega opernega pevcu Tino Patiero ob priliki 25letnice njegovega delovanja na operi v Dresdenu. Obenem mu je sporočil nem-

ški minister za prosveto dr. Rust, da bo prejemal doživljenjsko mesečno rento 300 mark.

* **Potopitev naše ladje na Črnem morju.** Iz Bukarešte je prispela v Jugoslavijo posadka naše ladje »Vida«, ki se je potopila na Črnem morju. Kako je prav za prav prišlo do nesreče, nihče od posadke ne more natančno povedati. Ladjin kapitan Kosanović je izpovedal, da je ladja »Vida« plula v rumunskih vodah. Naenkrat pa je mostvo zaslišalo eksplozijo in ladja se je začela takoj potapljati. Kako je prišlo do eksplozije, noben član posadke ne ve zanesljivo. Ladja se je hitro potopila, vse mostva pa se je rešilo.

* **Nesrečna smrt starega poštenjaka.** »Domovina« je izgubila enega izmed svojih zvestih starih prijateljev. Umrl je g. Fr. Abram, posestnik na Vrheh nad Brezjem pri Rajhenburgu, bivši dolgoletni brezovski župan. Pokojnik je bil poštenjak starega kova, dober gospodar in oče, prijeten družabnik. Daleč naokrog je bil poznan, od vseh spoštovan, nobenega sovražnika ni imel. Povsod so ga vabili v družbo, ki jo je znal razveseliti s svojim prijetnim pripovedovanjem pa tudi s svojo lepo starinsko pesmijo. Dasi je že davno vzel sedmi križ na svoje rame, je bil še vedno čvrst in odporen. Le nesrečno naključje ga je spravilo v grob. Imel je opravka pri živini, pa sta ga dve zdivjani kravi pritiskali ob jasli, da se mu je poškodovala ngrtanost trebušne votline. Prepeljali so ga v brežiško bolnišnico, kjer je poškodovala notranjost trebušne votline. Pogrebu so prihiteli njegovi zvesti prijatelji v prav lepem številu in eden izmed njih mu je izpregovoril tople besede v slovo. Spomin na poštenjaka Franceta Abrama bo še dolgo živel v njegovih krajih. Tudi »Domovina« bo hranila dolgoletnemu zvestemu naročniku in čitatelju najlepši spomin. Zalujočim sorodnikom izrekamo odkritosrčno sožalje!

* **Pritožba hrvatskih delavcev.** »Hrvatski radnik«, glasilo Hrvatske delavske zveze, objavlja članek o vlogi Židov v hrvatski industriji. V članku se pritožuje, da je nešteto hrvatskih nacionalnih ljudi, ki so pripravljani vsak trenutek služiti židovskim koristim in braniti židovske položaje v borbi s hrvatskim delavstvom, ki se bori samo za svoje pravice. Tudi prejšnje čase je bilo dosti takih zastopnikov, ki so pri pogajanjih z delavci zastopali židovska podjetja. V zadnjem času pa so postala taka pravna zastopstva že kar moda. Pri vseh pogajanjih z ži-

»Potem Julija zanjo najbrž ni imela skrivnosti.«

»Ne vem. Julija je bila pred svojo služnjo zelo zaprta.«

»Mogoče res. Toda takšne sobarice imajo tudi oči. Lahko vidijo, kdo prihaja v hišo, sprejemajo intimna pisma za svojo gospodarico in jih tudi raznašajo. Jaz bi na primer stavil, da je ta sobarica vedela za razmerja med Julijo in Goliminom.«

»To je mogoče. Toda to naju ne zanima.«

»No, videla bova. Opisati nama bo morala vse Julijine prijateljice. Zaenkrat že imava dve, ki imata začetnico B.«

»Kateri dve?«

»Najprej — ne zameri mi — ne pozabi na gospodično Lesterelovo, ki ji je Berta ime.«

»Berta nima draguljev, ker je preveč siromakna.«

»Verjamem. Toda takšen gumb ji je lahko kdo podaril. Na primer njen svak. Toda nekaj govori proti tej misli. Gumb je starinski in najbrž rodbinski spomin. Bertin oče pa je bil siromak.«

»Ali ni to dovolj dober dokaz?«

»Poslužila se bova tudi tega dokaza, če bova naposled gumb izročila tvojemu stricu. Mislim pa, da bi mogla biti neka druga gospa iz najboljše družbe. Njen priimek se začneja z B...«

»Markiza Barancos!« je vzkliknil Gaston.

»Samo nekaj me odbija od te misli, namreč dejstvo, da markiza povsod vtiskuje svojo grofovsko krono, tu pa krona ni. Toda to ni tako odločilno. Jaz zelo sumničim markizo, toda prenašati se ne smeja. Čakajva, da se sama izda s kakšnim nepremišljenim

dejanjem. V prvi vrsti morava zdaj zaslišati Julijino sobarico.«

Prav tedaj je stopil v sobo sluga in javil, da je prišla sobarica Julije Orcivalove in da čaka v predsobju.

Gaston mu je ukazal, naj jo takoj privede.

Marica je postala nekoliko zmedena, ko je opazila tudi stotnika. Toda takoj se je zbrala.

Ni bila lepa, ni pa bilo mogoče reči, da bi bila grda. Na prvi mah človek skoraj ne bi bil mogel presoditi, koliko let bi ji utegnili biti. V resnici jih je štela štiri in trideset. Bila je zelo podjetna in nadarjena.

Stotnik jo je takoj dobro presodil in želelo se mu je, da bi bilo mogoče iz nje marsikaj izvleči. Da ne bi Gaston česa pokvaril, je takoj začel:

»Le sedi, deklica. Moj prijatelj Gaston se čudi, ker ne ve, da vsakdo, kdor je bil kdaj huzar, takoj tika vsako sobarico, ki je lepa in dobrega srca. Stavi bi, da Marica to ve.«

»Seveda,« je odvrnila sobarica. »To je navada tudi v Molièrjevih komedijah.«

»Glej, glej, tudi na književnost se razume. No, pozam pa s tabo ne bo težavno govoriti.«

»Res je, gospod Nontel.«

»Kaj? Poznaš me tudi? Saj vendar nikoli nisem prišel h gospodični Orcivalovi!«

»Videla sem vas nekoč pri njeni prijateljici, gospej Risslerjevi.«

»Res? Kje pa je zdaj gospa Klavdina? Časih jo srečam, pa me niti ne pozdravi več.«

»Gospej Risslerjevi se imenitno godi. Če bi bila pametna, bi lahko postala še bogatejša, kakor je bila moja rajna gospodarica.«

»Da, pohlepna ni. To sem takoj opazil.«

(Dalje.)

dovskimi podjetji naleteli hrvatski delavci na nežidovske zastopnike židovskega kapitala. Nimamo ničesar proti tem pravnim zastopnikom, pač pa nam je nerazumljiva gorečnost, s katero branijo koristi židovskega kapitalizma...

*** Tombola v Kranju.** Tombola gasilske čete v Kranju je bila tudi letos predmet živega zanimanja. Že zgodaj pred pričetkom tombole so prišle velike množice na trg, kjer je bila potem tombola. Opoldanski vlaki so prihajali z velikimi zamudami. Iz smeri Ljubljane se je pripeljal v Kranj poseben vlak, nabito poln, za njim pa še redni potniški vlak, prav tako poln. Sreča je glavne dobitke razdelila takole: Vidmar Ivan, urar iz Kranja, je zadel pol vagona moke, Gorišek Martin, delavec iz Trbovelj, en vagon premoga, Koder Alojz, mizar z Jesenic, en sod olja, Mazovič Jože, tvorniški delavec z Javornika moško kolo, Petričeva Mila, motorno kolo, Okorn Marija, šivilja iz Ljubljane, 1000 kilogramov krompirja.

*** Velik uspeh sokolske tombole v Celju.** Socialni odsek sokolske župe je priredil v nedeljo popoldne veliko tombolo pred Narodnim domom na Dečkovem trgu. Tombola je bila lepo obiskana. Glavne dobitke so zadel: prvi dobitek (3000 din gotovine) železničar Valentin Imenšek iz Maribora, drugi dobitek (šivalni stroj) delavka Jožefa Kosova s Polul, tretji dobitek (kolo) dijakinja Vera Pečnikova iz Celja, četrti dobitek (kolo) dijak Zoran Ščuka iz Celja, peti dobitek (kolo) zasebna uradnica Hedvika Hilkova iz Celja, šesti dobitek (kolo) kuharica Jožefa Matavževa iz Celja, sedmi dobitek (moko) pekar Jakob Podgoršek iz Celja, osmi dobitek (premog) torbar Henrik Dejak iz Celja, deveti dobitek (drva) trgovski vajenec Valter Špeglič iz Celja, deseti dobitek (plašč) kaptan Tihomir Djordjevič iz Celja, enajsti dobitek (uro) redov Borivoj Magdinovič iz Celja, dvanajsti dobitek (moko) dijakinja Sonja Lavrenčičeva iz Celja, trinajsti dobitek (moko) delavec Avgust Goršek s Frankolovega.

*** Omejitev pravic hišnih lastnikov glede odpovedi stanovanj.** Ministrski svet je izdal uredbo, ki omejuje pravico hišnih lastnikov glede odpovedovanja stanovanjskih in poslovnih prostorov. Uredba določa, da sme hišni lastnik odpovedati najemniško pogodbo samo: 1. če stanovanje ali poslovni prostor potrebuje za sebe ali za svoje ožjene sinove in omožene hčere; 2. če je treba zgradbo podreti in namesto nje zgraditi novo; 3. če najemnik ne plača najemnine najkasneje v

enem mesecu od dne, ko bi jo moral plačati; 4. če najemnik uporablja ali izkorišča prostore v druge svrhe, kakor je njihov namen, ali v nasprotju s pogodbo daje prostore v podnajem ali jih namerno, odnosno po malomarnosti kvari, tako da se poškodujejo; 5. če najemnik ali njegovi sostanovalci ali njegovi podnajemniki pohujšljivo živijo v stanovanju ali če hudo otežujejo bivanje hišnemu lastniku ali drugim stanovalcem v zgradbi; 6. če so bili najemnik ali člani njegove rodbine sodno obsojeni zaradi kaznivih dejanj, prizadejanih hišnemu lastniku ali članom njegove rodbine, razen v primeru, da so bili k takemu dejanju od njih izzvani.

*** V Borovljah na Koroškem se je ustanovila nova puškarska zadruga,** ki bo poslovala pod nadzorstvom države. Njen predsednik je župan boroveljske občine dr. Hambrusch.

*** Akcija za pogozditev goličav bo v vsej državi od 27. oktobra do 9. novembra.** Državni odbor za pogozdovanje je sklenil poklicati tudi letos na pomoč vsa društva, posebno pa šolsko mladino, da bi se delo izvedlo bolj širokopotežno in povsod v državi, kjerkoli je potrebno goličave pogozditi. Odbor je za letos izdal geslo: »Zasadimo gaje v čast kralju Petru II.«

*** Smrt v premogovniku.** Te dni je prišlo v premogovniku prostosledca Korošca na Frankolovem pri Vojniku do hude nesreče. Ko je 45letni rudar Anton Žnidar s Frankolovega kopal v premogovniku, se je utrgala nad njim plast premoga in ga zasula. Po hudih naporih so Žnidarja izkopali. Bil je še živ, dobil pa je tako hude notranje poškodbe, da je ponoči izdihnil.

*** Pod vlak je šel.** V soboto zvečer se je pri Zalogu vlegel na tračnice 28letni Peter Loboda, kmečki sin iz Gradole pri Dolu. Fant je bil že nekaj časa uslužben v Kanskega kemični tvornici. Bil je zal fant in so ga dekleta rada imela. Kakor pravijo, so ga v dveh primerih dolžili očetovstva. Peter je bil zalvoljo tega močno obupan. Ko mu je oče dal nekaj denarja za nakup nekaterih reči, je sin vzel denar, prodal še kolo in obleko, potem pa je v soboto ves dan s pijačo v Lazah tolažil svoje gorje. Zvečer je potem šel pod vlak.

*** Mlad kačji lovec.** V Bistrici pri Pliberku imajo 17letnega pastirja, ki je veljal kot neobčutljiv za kačji pik. Lovil je vse kače brez razlike z golo roko in jih zmerom deval celo pod srajco. Med ujetimi kačami je bilo tudi mnogo strupenih gadov. Te dni pa se je zagnala v njega velika črna kača in ga pčila v desno dlan. Fant je kmalu izgubil za-

vest. K sreči so ga kmalu našli in prepeljali v celovško bolnišnico. Po nekaj dneh je spet zdrav zapustil bolnišnico.

*** Škrlatica med besarabskimi Nemci.** Med otroci besarabskih Nemcev, ki potujejo čez Maribor v Nemčijo, se je v nekaterih primerih pojavila škrlatica. Poklicani mariborski zdravnik je dovolil, da so nadaljevali bolni otroci pot do Gradca, kjer so bili oddani v otroško kliniko.

*** Obupanec na progi pri Kranju.** Te dni so našli nad čuvajnico pod Šmarjetno gorjo neznanega moškega, prerezanega na dvoje. Mrtvečevega imena niso mogli ugotoviti, ker ni imel pri sebi nobenih listin. Sele pozneje so dognali, da gre za 32letnega Viktorja Cudermana, uslužbenega v Božičevi tvornici na Primskem. Samomor je izvršil v duševni zmedenosti.

*** Šest let za vlome.** Pred senatom okrožnega sodišča v Celju se je zagovarjal 32letni v Podsedro pristojni delavec brez stalnega bivališča Avgust Sotošek zaradi raznih vlovov in tatvin. Sodišče je obsodilo Sotoška na šest let robije in trajno izgubo častnih pravic. Zlikovec je po rodu iz Križev v občini Podsedri. Njegovi starši so Janez in Marija, Avgust Sotošek, 37letni trgovski pomočnik iz Podsedre, čigar starši so Janez in Ana, je v poletnem času odslužil orožne vaje, pa je pošten in neoporečen mož. Prosimo čitatelja, da soimenjakov ne zamenjajo.

*** Trgovino z dekleti so razkrili v Nišu.** Kakor je dognala policija sta bila glavni kolovodji Viden Mitič, lastnik kavarne »Oceana«, in Miljutin Cvetković, lastnik kavarne »Tetova«. Izročena sta bila sodišču, vendar se bosta lahko branila na svobodi.

*** Iz maščevanja je ustrelil soseda.** V Lazah pri Kapelah imata dva premožnejša posestnika svoje njive, med katerimi drži pot, ki je last Strgarja Franca starejšega iz Slo-gonskega. Po tej poti je vozil, vsaj tako zatrjuje Strgar, tudi Radanovič. Te dni so Radanovičevi kosili deteljo na travniku v Lazah, a gospodinja Terezija je pobirala tam blizu zadnje stroke fižola. Kar na lepem pa je prišel soseda Strgar z lovsko puško na rami k Radanoviču in začel dopovedovati, da nihče ne sme voziti po njegovem posestvu. Začela sta se prepirati, dokler ni prišla Radanovičeva žena Terezija in pričela oba miriti. Strgar jo je močno sunil v prsi, stopil korak nazaj, vrgel puško z rame, pomeril in sprožil. Radanovičeva se je takoj zvrnila vznak in obležala mrtva. Ubijalec je nameril puško tudi na moža in njegovega sinčka, ven-

EMILIO
SALGARI

IZGNANCI

»Odstranite zvonce s sani,« je zaklicala Marija, »da nas ne bodo slišali! Jasnno je, da bodo nas, nočne potnike, ki se vozimo po neudobni cesti, smatrali za sumljive.«

»V gozd, Dimitrij!« je zapovedal zdaj Vasiljev.

Trojka in sani so se peljale v južni smeri na hrib.

Načrt, da bi se s prej pobeglimi jetniki sestali pri Haja-Mirinsku, so morali zaradi lastne varnosti opustiti. Morda so ti, ogroženi od kozakov ali pa naveličani čakanja, že davno prekoračili mejo.

Ko so begunci z vrha hriba gledali dol proti jezeru, so videli vojake že na cesti, po kateri so se prej sami vozili. Kozaki so divje podili svoje konje.

»Ze so nam na sledi,« je menila Marija vsa blede. Cisto jo je minil pogum.

»Nikar se ne boji!« jo je tolažil brat. »Saj imamo orožje, da se bomo branili. Sicer smo pa tudi več milij pred njimi.«

Konji so sicer že več ur vozili brez odpotitke, vendar še niso kazali utrujenosti. Z lahkoto so premagovali pot navkreber.

Iz doline so slišali glasove kozakov, ki so menda ubrali pot po sledeh konj in vozil. Slaba cesta je bila neprimerna za dirjanje, zato niso zadosti hitro napredovali. Tudi za begunce so nastajale čedalje hujše težave. Pot je postajala vse bolj strma in gozd če-

dalje bolj zarasel. Poti so se nehale. Vožnja mimo skal in prepadov je bila zelo zamudna.

Da ne bi konji čisto omagali, so bili prisiljeni k odmoru. Kozakov niso več videli in ne slišali, vendar je bilo gotovo, da so jim sledili.

Čez nekaj časa se je strahotna vožnja nadaljevala. Pogosto so bili v nevarnosti, ker so se vozili tik poleg prepadov. Ob peti uri niso hoteli konji več naprej. Močno so sopihali in se kljub klicem in udarcem z bičem niso premaknili z mesta.

»Voznik, kako daleč je še do kitajske meje?« je vprašal naposled polkovnik.

»Vsaj še šestdeset verst.«

»Kaj, če bi konje prisilili, da bi dirjali dalje? Treba jih je žrtvovati. Za vsako ceno moramo dospeti na visoko planoto, ki leži pred nami!«

»Kakor hitro bomo tam, bodo konji poginili.«

»Ne gre drugače. Ko bomo na drugi strani, bomo na varnem. Kitajci ne bodo dovolili nikakega nasilja carskih vojakov na kitajskem ozemlju!«

»Mislim, da bodo tudi kozaški konji utrujeni hkratu z našimi.«

»Ze res, toda kozaki lahko kje svoje zmucene konje izmenjajo.«

Ivan in inženjer Storm sta soglašala z Vasiljevem.

»Držite konje!« je rekel zdaj polkovnik.

»Poslužiti se moramo divjaškega sredstva! Ni drugega izhoda. Živalim moramo vtakniti bodice v ušesa!«

»Moj Bog,« je zavzdihnila Marija. »Ubo-gi konji!«

»Da, Marija, drugače si ne moremo rešiti življenja!«

Ivan Sandorf in inženjer Storm sta držala konje trojke, a voznik je izvršil neprijetno delo.

Kakor hitro so živali začutile bolečine v ušesih, so začele od strahu poskakovati kakor zbesnele. Nato pa so zdirjale s trojko naprej. Njim so sledili konji s sanmi, ker so se tudi pri teh konjih poslužili istega sredstva.

Živali so tekale, da se je potnikom delala kar omotica pred očmi. Oba voznika sta se bala, da se ne bo zdaj zgodila nesreča. Konji pri svojem dirjanju niso poznali nikake ovire.

Mnogo verst so tako pridobili.

Zdajci pa so se konji spotaknili in padli drug čez drugega. Ivan, Storm in voznik so padli na levo in desno v sneg.

Konji trojke so še tekli okoli tristo korakov, nato pa so tudi opešali in padli na tla. Polkovnik, Marija in Dimitrij so se znašli v snegu.

Vasiljev je prvi vstal. Sklonil se je ves v skrbah nad sestro, ki je ležala na pol zakopana v globokem snegu.

»Ali te ze'lo boli, Marija?«

»Ne, ne. Sunek je bil sicer močan, a padla sem v mehko. Kje so ostali naši tovariši?«

»Ze prihajajo,« je odgovoril Dimitrij. »Ubo-gi konji! Dva sta že poginila, a tudi tretji ne bo več vstal.«

dar sta oba še pravočasno pobegnili. Strgar je že dalje časa grozil, da bo postrelil vse Radanovičeve, pa tudi svojo ženo in otroke. Pozneje je morilec sam odšel k orožnikom, ki so ga odvedli v zapore v Brežicah. Strgar šteje 58 let in je bil že večkrat kaznovan. Zločin je zbudil veliko ogorčenje med ljudmi.

*** Nepojasnjen roparski umor.** Pred petletnim senatom okrožnega sodišča v Celju se je zagovarjal 37letni, na Hum ob Sotli pristojni Albin Stih, delavec in prekupčevalec z živino v Draži vasi blizu Loča pri Poljačanah. Stih je bil obtožen, da se je letos v noči na 31. maja v družbi z neznanim možakom splazil skozi Vučev mlin v Draži vasi v prvo nadstropje hiše, kjer sta spala mlinar Franc Vučev in njegova žena Marija. Po Vučevu izpovedi ja zahteval Stih od njega ključke blagajne in denar, nato pa napadel njega in njegovo ženo, pri čemer je prizadejal Vučevu devet poškodb z nožem, njegovo ženo pa tako poškodoval, da je pozneje umrla. Napadalec je vzel iz Vučevvega žepa ključke, odprl blagajno ter odnesel iz nje 1400 din gotovine, srebrno uro z zlato verižico in samokres. Vučev je sprva označil dva druga možka kot storilca, pozneje pa je izjavil, da je izvršil zločin Albin Stih. V Stihovem stanovanju so našli orožniki suknjič in klobuk, ki ju je imel Stih po Vučevu izpovedi pri napadu na sebi. Stih je odločno zankal krivdo in je izjavil, da je po nedolžnem zaprt. Sodišče je Stiha oprostilo, ker se ni moglo prepričati o njegovi krivdi.

*** Ropar umoril židovsko družino.** V Banji Luki je bilo nedavno noč izvršeno grozovito razbojništvo. Razbojnik so ubili bogatina trgovca Samuela Haima Poljokana, njegovo ženo Miciko in 12letnega sina Rafaela. Koliko so odnesli denarja, še ni dognano. Verjetno pa je plen precej pičel. Zločinci so zapustili dobro vidne sledove, da ima policija zanesljiva oporišča za zasledovanje.

*** 120 hajdukov so aretirali.** Pred dnevi so prijeli pri Jagodini hajduka Dražo Gligorjeviča, ki je hajdukoval blizu 12 let. Od tega je samo kakšni dve leti preživel v gozdu, drugače pa se je zadrževal po varnih zavetiščih pri svojih zaveznikih na deželi. Dogajalo se je, da je pri tem ali onem zavezniku v miru preživel po dva dni in dve noči in ga niso mogli izslediti. Orožništvo je zdaj izvršilo strogo preiskavo daleč naokrog in je vsega skupaj aretiralo že 120 oseb, med njimi tudi precej žensk. Orožniške postaje so dobile nalog, da privedejo na zaslišanje sle-

hernega osumljenca, ki je imel kakršenkoli stik s hajdukom. Hajduk Draža Gligorjevič ki se je doslej v zaporu samo šalil, je zdaj naenkrat nevarno zbolel. Dobil je visoko vročino in sódio, da lahko umre za prisadom kot posledico dobljene rane.

*** Dve kravi je ukradel.** Pred okrožnim sodiščem v Mariboru se je zagovarjal Milan Ovčar iz Žurmanca na Hrvaškem. Ujeli so ga v noči na 14. avgusta v Podlehniku v Halozah, ko je prišel čez mejo z namenom, da ukrade Maksu Šoštaricu iz hleva dve kravi s teleti vred. Kravi je imel že na cesti, ko ga je zalotil logar Katalenič in ga izročil orožnikom. Obsojen je bil na šest mesecev strogega zapora.

Ženski vestnik

O pripravi divjačine

Marsikatera gospodinja bo želela svoji družini pripraviti okusno pojedino, pri kateri ne bo hotela pogrešiti divjačine. Danes vam podamo napotke, kako okusno pripravite divjega zajca v kvaši:

Kvaša: Deni v dobro položčen ali prsten lonec 2½ l vode, ¼ l kisa. Ko to dobro prevré, dodaj na listke narezano zelenjavo: 8 dkg rumene kolerabe, 8 dkg peteršiljevih korenin, 4 dkg zelenove korenine. Dodaj še: 20 zrn celega popra, 10 lovorjevih zrn, 10 zrn cele dišave, lovorjev listič in malo muškatoevega cveta. Vse to naj vre še pol ure, nakar kvašo ohladiš in mrzlo zliješ na pripravljenega zajca, katerega si poprej dobro očistila in oprala.

Divji zajec v kvaši: Oderi (če le mogoče mladega) zajca, nakar mu potegni s hrpta kožice, podrgni ga s soljo in pretakni s prekajeno slanino. Nato zmečkaj nekaj brinjevih jagod in ga podrgni. Če hočeš imeti posebno okusno meso, ožmi pol limone in pokaplaj meso še s tem sokom. Nato pripravi približno isto množino zelenjave, kakor si jo imela za kvašo, in jo razreži na tanke lističe. Vso to zelenjavo daj na vročo mast in sicer v podolgasto ponev. Ko si jo malo pocvrkla, položi nanjo zajca, ki si ga vzela iz kvaše. Dodaj še približno 6 dkg čebule in peči zajca v pečici, med pečenjem pa ga večkrat polij z njegovim lastnim sokom: lahko pa tudi dodaš nekoliko juhe. Ko

je zajec na pol mehak, ga vzemi iz kozice, sok pa pokuhaj, nakar ga popraši s 3 dkg moke. Ko se je moka zarumenila, prilij vode ali juhe in ¼ l rdečega vina. Nato dodaj dišave in sicer: poper, cele dišave, lovorov list, timijan, muškato cvet (ingver), vse približno v isti množini, kakor si delala pri kvaši. Dodaj še žlico ribizovega ali brusničnega soka, nekoliko citronovega soka, ¼ l kisa. Ko je ta omaka gotova, daj meso v omako in pusti, da se duši do mehkega. Četrte ure poprej, ko misliš z divjačino postreči gostom, dodaj omaki še ¼ l kisle smetane. Ko je meso mehko, razreži zajca na kose, naloži ga na pladenj ali v skledo, čez pa precedi omako, katero poprej dobro pretlači. Tako pripravljen zajec je najboljša poslastica za ljubitelje divjačine. Zraven daj za prilogo zmečkan krompir ali dušen riž, lahko pa tudi napraviš okusne krompirjeve cmčke, ki se k omaki prav pričejo in vam v naslednjem podamo navodilo:

Krompirjevi cmoki. Skuhaj 6 srednjevelikih krompirjev. Nato jih odcedi, olup in pretlači skozi sito ali pa z valjarjem na deski za rezance. Primešaj 1 jajce, 4 dkg sirovega masla, nekoliko soli in toliko moke, da dobiš mehko testo. Napravi podolgasto klobaso, katero razrežeš na poljubne koščke in narediš okrogle cmčke (približno velikost marelice). Nato jih zakuhaj v vrelo, slano vodo. Ko priplavajo na površje, so kuhani. Odcedi jih, na masti pa zarumeni drobtine, v katerih povaljaj cmčke. Nato postreži z njimi. — Lahko pa iz istega testa upodobiš koren ali rogljiček (kifeljček). V tem primeru naredi oblike, kakršnekoli hočeš, nakar jih povaljaj v drobtinah in ocvri v vroči masti. Če upodobiš obliko korenčka, jim zatakni šorke peteršiljčka, seveda, ko so že korenček ocvrti, potem pa drži korenček toliko časa v vroči masti, da se tudi peteršilj ocvre. — Nadalje lahko narediš iz istega testa krompirjeve svaljke. V tem primeru razvaljaš testo na prst debele, okrogle in za prst dolge kose. Ko si vse testo razvaljala, zakuhaj te svaljke v vreli slani vodi, nakar jih odcedi in prepeči na masti in praženih drobtinah.

Za kuhinjo

Ocvrti možgani. Teleče možgane preplahni v mrzli vodi, poberi z njih kožico, nakar jih prekuhaj v slanem kropu. Kuhane daj na rešeto, da se otečejo. Ko se ohladijo, jih zreži na prst debele koščke, posoli in ocvrai, nato novaljaj v moki, raztepenem

Vasiljev je stopil malo na okoli, da bi videl, ali se jim zasledovalci že bližajo. Opazil je na koncu doline tik ob mecesnovem in brezovem gozdu nizko kočjo iz močnih drevesnih debel.

Zdaj so prispeli tudi Ivan, Storm in voznik. Svoje sani so sami vlekli naprej, ker so jim bili vsi trije konji poginili.

»Ali imate orožje in municijo s seboj?«

»Vse smo privlekli,« je rekel Ivan.

Student je nato stopil k Mariji in jo povprašal, ali se pri padcu ni kaj poškodovala.

Tedaj je zagledal moža, ki je z ogoljeno medvedjo kožo čez rame stopal skozi dolino. Možak je nosil jerbas in imel dolgo palico s kavljem.

Na Ivanov poziv se je potnik skril za snežnim gričem.

Možak se je bližal bedni kočji.

»Morda je Burjat,« je menil polkovnik. »Če je lastnik te hišice, nas lahko sprejme v goste. Burjati veljajo za gostoljubno pleme.«

»Ali ni mogoče kak kozaki vohun?« je vprašal Storm.

Mož je nekaj korakov pred kočjo previdno obstal, kakor bi se bil bal vstopiti. Nato je na svojo dolgo palico obesil jerbas in z brco odprl vrata. Zatem je jerbas s palice sunil v kočjo in z dolgimi koraki tekel nazaj v gozd, kakor bi bil pred kom bežal.

Potniki so skrajno začudeni opazovali neznančovo početje.

»Zakaj se je neki tako ustrašil?« je vprašala Marija. »Ali biva morda kakšna žival v tej razpadli kočji?«

»Mislim, da sem uganko že rešil,« je rekel inženir, ki je precej dobro poznal si-

birske kraje in ljudi. »Gotovo so gobavci v koči. Če kdo zboli za to boleznijo, ki je pogosta v teh krajih, ga družina neusmiljeno požene iz hiše. Nesrečni gobavec se mora zateči v gozd, kjer si zgradi kočjo in čaka, da ga smrt reši trpljenja!«

»Brez postrežbe, brez tolažbe?« je vprašala Marija.

»Da, pa tudi brez zdravil. Kakšen sorodnik ali uslužbenec družine mu prinaša jed. Bolnik se boji zapustiti svojo kočjo, zakaj če kdo naleti nanj, ima pravico, ustreliti ga. To je edino sredstvo, da se bolezen ne razširi.«

»Da, da, carska vlada ima preveč opravka s svojimi kaznjenci!« je rekel polkovnik. »Mar bi se bolj brigala za zatiranje takih bolezni. Zanimivo pa je, da se ta bolezen prijemlje le domačinov, ki živijo v silni umazanosti. Rusi, ki bivajo tod, skoro ne poznajo gobavosti.«

»Tudi nezadostna hrana, prenaseljenost in nezdravo, vlažno podnebje pomagajo širiti gobavost.«

Marija se je zgrozila. Hotela je proč od tod.

»Nemogoče!« je rekel njen brat. »Gobavost ni tako zelo nalezljiva, kakor ti misliš. Zdravih in zadostno hranjenih ljudi se redkokdaj loti.«

Zdajci je prestrašen utihnil. Zazdalo se mu je, da je zaslišal iz daljave neke glasove. »Najbrž so kozaki. Nisem si mislil, da so tu.«

»Potem ne kaže izgubljati časa!« je pripomnil Storm. »Skriti moramo trojko in sani ter se zateči v kočjo, kamor se zaradi gobavca ne bodo upali stopiti. Ni drugega izhoda!«

Možje so se takoj lotili dela. Vozili in mrtve konje so zakopali v bližni snežni hribček.

Ko je Storm odprl vrata kočje, se je iz ozadja začul mrtev glas:

»Kdo se upa obiskati ubogega gobavca? Ali se ne bojite?«

»Mi smo pobegli kaznjenci, pošteni ljudje, ki vam ne bomo storili ničesar zlega!«

Komaj so bili stopili čez prag, so zagledali strašno grdo bitje, ki je čepelo na smrdečem kupu smeti.

Bil je mož, ki je štel nad petdeset let. Stara koža severnega jelena je le slabo pokrivala njegovo telo. Obraz je bil poln izpuščajev in bul, oči so se mu solzile. Na prstih že ni imel več nohtov.

Marija je vsa zgrožena umaknila pogled.

»Le pogum, sestra,« ji je zašepetal Sergej. »Tu ostanemo le malo časa. Gobavec nas bo rešil.«

»Kozaki!« je naznanil zdaj Fedor, ki je pri vratih opazoval pokrajino. »Jahajo sem proti koči. Je pa le osem vojakov.«

Polkovnik je nagovoril gobavca. »Darujem ti dvajset rubljev, če nam pomagaš. Samo na pragu se pokaži, ničesar drugega ne zahtevam od tebe. Ko te bodo videli, bodo zbežali!«

Oči gobavca so se zableščale. Za ta denar si lahko kupi sodček vodke.

»Dajte denar!« je zajeceljal.

Marija je spustila dva bankovca na tla in gobavec ju je s svojimi razjedenimi prsti hlastno popadel.

»Stopite v ozadje! Če vojaki opazijo, da jih varam, me usmrtijo!«

jajcu in drobtinah ter jih ocvrni na vroči masti, da so lepo rumeni. Iz masti jih jemlji z zajemalko, da se ne razlomijo. Na mizo jih daj kot prilogo k solati.

Goveje meso z gorčico. Govedino (kos od stegna) razreže na male zrezke, jih potolci, osoli, opopraj in po obeh straneh namaži z gorčico (ženfom). Na masti zarumeni dve zrezani čebuli, nakar priloži zrezek, prilij nekaj žlic kisa in malo sesekljanih kislih kumaric pa pokrito duši, da postane mehko. Približno čez 1 uro prilij $\frac{1}{4}$ litra kisle smetane, v kateri si zamešala 1 žlico moke, 1 žlico paradižnikove mezge in žličko kake začimbe (Juhan, Magi). Vse skupaj naj še pol ure počasi vre, potem daj na mizo s krompirjem ali rižem.

Krompir s kisló smetano. V ponvi razpusti mast, prideneš na drobno sesekljano čebulo in zelenega peteršilja. V tem opečeš krompir, ki si ga prej skuhal, olupila in še toplega razrezaš. Ko je krompir zlatorumen, ga poliješ z gosto kisló smetano ali pa tudi kar z mlekom, vendar ne toliko, da bi krompir plaval v omaki.

Solata iz korenja. Korenje opereš, olupiš in spet opereš, nato ga na tanko narežeš in zmešaš s solatno omako, ki jo pripraviš iz domačega sira, nekoliko nasekljane čebule, ščepca soli, sladkorja, gorčice, kisa in nasekljanih zelenjavnih zelišč. Korenjevi solati lahko primešaš tudi nekaj olupljenih in nastrganih jabolok in nekaj nastrgane cvetače (karfijske). Ta sirova solata zelo osvežuje, ker ima mnogo vitaminov.

Juha z rdečo peso. Tri do štiri rdeče pese olupiš in skuhaš do mehkega. Potem jih na drobno sesekljaš. Iz žlice sirovega masla in moke napravi blede, redko prežganje, deni vanj peso in cvrni. Potem to razredči z vodo, osoli, pridaš sladkorja po okusu in pokuhaš. V skodelici razpeti kisló smetano z žlico moke, zalij peso in samo do vročega segrej. Prekuhati zdaj ne smeš.

Boršč. To je narodna jed Ukrajincev in ve pripravi takole. Peteršilj, zeleno, korenje in podobno koreninje očistiš, olupiš čebulo, vse razrežeš in dušiš na žlici zabele. Potem zaliješ z vodo, pridaš polovico zrezane zelne glave, sol, prekajeno (oprano) klobaso in pustiš, da se vse skupaj skuha. Medtem spečeš v pečici tri neolupljene rdeče pese. Ko je juha skušana, peso olupiš, jo narežeš in pridaš juhi. Naposled juho zaliješ z osminko litra kisle smetane, ki si jo raztepla z žlico moke, ter narežeš vanjo klobaso.

»Imamo dobre puške in te bomo branili,« ga je potolažil polkovnik.

Kozaki so šli po sledi sani in trojke do onega snežnega grička. Tam pa so se zelo začudili, ker se je sled nehala. Iskali so jo naokoli, a je niso našli.

Nekaj časa so se posvetovali, kaj naj store, nato pa sta se dva moža previdno približala koči, da ugotovita, kdo biva v njej.

Ker se na njun klic ni nihče oglasil in ni nihče prišel iz hišice, sta stopila s konj, se po vseh štirih splazila bliže in pritiskala cevi svojih pušk na vrata.

»Kdo je notri?«

Gobavec je glasno zastokal.

»Haloi!« je vzkliknil kozak. »Pridite ven ali pa bomo streljali!«

Z velikim naporom je zlezal gobavec k vratom in pokazal svoj razjeden obraz.

»Kaj hočete od mene?« je vprašal s stokačotim glasom.

Vojaka sta pri pogledu na nesrečnika odskočila kakor pred divjo zverjo.

»Gobavec sem,« je odvrnil nesrečnik in se približal vojakoma.

»Ostani v koči, lopov! Naj te vzame vrag!« je kričal kozak.

Nato se je obrnil k svojemu tovarišu: »Jaz se umaknem. Carska vlada mi ni toliko ljuba, da bi si zaradi nje nakopal gobavost!«

»Jaz pa ne pojdem prej proč, dokler ne ugotovim, ali se begunci morda niso skrili v tej podrtiji.«

»V peklu zavrženca? Ali si zblaznel?«

»Ti psi imajo trdo kožo. Bojijo se bolj rudnika in knute kakor gobavcev!«

»Rečem ti, da se nihče ne upa stopiti v koč takšnega bolnika.«

Praktični nasveti

Sirovi rumenjak za olepšanje polti. Obraz in vrat si umijte s toplo vodo in mastnim milom, ga dobro oplaknite s hladno vodo in dobro osušite. Nato razmažite po obrazu in vratu dva sirova rumenjaka. Samo po očeh se ne namažite. Čakajte do deset minut, ne da bi medtem govorili ali se smejali, ker se obraz ne sme v tem času gibati. Ko se rumenjak dobro posuši, ga zmijte z mlačno vodo ali še bolje z mlačnim kamilčnim čajem in se namažite s čistim lanolinom. Nato počakajte kakšno uro, da se lanolin vpije. Ako koža ne vpije vsega lanolina, ga naposled obrišite z obraza. Zdaj si lahko popudrate obraz in puder ne bo škodljiv polti. Če imate posebno suho in utrujeno polt, zmešajte v rumenjak nekaj kapljic kafrovega in mandeljnovnega olja ter si s tem namažite obraz, potem pa ravnajte kakor zgoraj omenjeno.

Sirovo kisló zelje je zdravo. Kisló zelje ima mnogo vitaminov, čisti črevesje in ugodno deluje na prebavo. Pogoj pa je, da uživamo kisló zelje sirovo. Seveda ga smeš v sirovem stanju uživati le, če imaš zdrav želodec. Kisló zelje v čeburi je treba vsak teden očediti. Ako je kaj premehkega zelja vmes, ga previdno posnemi z vrha. Umij kamne, deske, operi krpo in napravi nazaj vse, kakor je bilo. Da zelje ne bo na suhem, nalij nekoliko vode. Kisló zelje mora lepo dišati po kislini. Ako smrdi, je znak, da ga premalo čistimo ali da stoji na pretoplem kraju.

Popotnikova torba

Stari okostnjaki pod cesto

Draščiči, oktobra

Pri kopanju ceste v Draščičih so delavci natleti v zemlji na človeške kosti. Ko so kopali v smeri proti cerkvi, so odkrili lepo ohranjen okostnjak, ki so mu dan poprej odsekali glavo. Ležal je z obrazom obrnjen proti vzhodu po sredi vaške poti. Ohranjeni so bili še členki prstov, na rokah in nogah. Okostje kaže zelo krepko rast, zobje v spodnji čeljusti so naravnost bleščeli. Ko so se potem okostnjaka dotaknili, se je takoj sesul. Človeške

»Ali morda misliš, da so begunci po zraku odleteli od tod? Sled vozil se vendar neha tukaj.«

»Če se ti ljubi, preišči koč!«

»Saj bajto lahko zažgeva. Če so se zlikovci skrili v njej, bodo že prišli ven.«

»Kje pa naj pri tako visokem snegu nabereva toliko suhega dračja, da bi lahko napravila ogenj. In kdo naj se tako zelo približa bolniku.«

»Bova pa kočo nekaj časa opazovala. Ali je inspektor že obveščen o vsem?«

»Eden izmed tovarišev je jahal nazaj k jezzeru. Prav zdajle že mora biti na mestu!«

»Inspektor naj odloči, kaj je storiti. Do tedaj pa moramo paziti na to koč!«

»Tako bo najboljša... Idi, gobavec, nazaj v svojo luknjo, in gorje tebi, če se spet pokažeš! Razbil ti bom glavo s kroglo! Tako boš najlepše umrl!«

Oba kozaka sta zajahala konja in odjezdila nazaj k četi, ki si je bila že izbrala prostor za taborjenje.

Nenadno se je eden izmed konj spotaknil na snežnem hribčku, pod katerim je bila zakopana trojka.

Vojaka sta razjahala živali in preiskala nakopičeno množino snega. Drezala sta s sablami in puškama v sneg.

Njun zmagoslavni krik je naznanil beguncem, da je bila trojka odkrita.

»Ali se hočemo boriti z njimi?« je vprašal polkovnik odločno svoje tovariše. »Oboroženi smo!«

31. poglavje

POVRAČILO

Ko sta bila kozaka našla trojko, ni bilo več dvoma, kje je treba iskati begunce.

kosti so našli tudi pred leti, ko so kopali pred cerkvijo.

Vse kaže, da je bilo nekda na tem mestu pokopališče. Toda nihče se tega ne spominja. Zapiskov o tem tudi ni. Vaška podružnica sv. Petra ima letnico 1773. O njeni gradnji ljudje še pripovedujejo, a o pokopališču nič. Ni verjetno, da bi bili pokopavali mrtvece tu še po tem letu, temveč samo prej, najbrž mnogo prej, ker bi sicer najbrž kaj ukrenili zastran človeških ostankov, odnosno bi se ohranil spomin, da so cerkev zgradili na prejšnjem pokopališču.

Razen kosti so našli še železno podkev, kakor jih nosijo moški na petah, del žične sponke, ki so običajne bolj pri ženski obleki, a niso izključene tudi pri moški narodni nosi, in večje število kovanih železnih žebeljev, ki jih ljudje imenujejo »cigane«. Vprašanje je, ali izvirajo ti kovinski predmeti iz istega časa kakor okostja. Sponka je namreč po obliki podobna modernim, kakor jih izdelujejo v tvornicah. Z žebli je morda bila zabita rakev. Lesnih ostankov rakev ni. Možno pa je, da so prišli žebli v zemljo pozneje, ko so prekrivali cerkveno streho, ki je bila prvotno pokrita s škodlami. Morda nam bodo strokovnjaki pojasnili najdbo.

DA BO LAHKO ŠKRIPALA

Mati: »Tako sem jezna, da bi z zobmi škripala.«

Sinko (bratcu): »Jožek, prinesi mami zobe. V kozarcu na nočni omarici so.«

BRZOJAV IN TETA

Micika: »Teta, kaj je brzjav?«

Teta: »To je nekaj takega, kar pomaga, da kmalu ves svet izve kakšno vest.«

Micika: »Torej si tudi ti teta brzjav?«

Teta: »Kako to?«

Micika: »Včeraj je rekel očka, da se teti ne sme nič povedati, ker potem tisto reč zve ves svet...«

POGOVOR V GOSTILNI

Gospod: »Kdo je neki tistile gospod z bebastim obrazom?«

Gospodična: »Profesor Frfra. A veste, kdo sem jaz?«

Gospod: »Ne!«

Gospodična: »Njegova hči!«

Gospod: »No, ali veste, kdo sem jaz?«

Gospodična: »Ne!«

Gospod: »Hvala Bogu.«

Vsa četa je zajahala konje in med glasnim vpitjem zdirjala proti koči. Kakih petdeset korakov vpred koč pa so se ustavili. Strah pred gobavcem je bil vendarle prevelik.

Najpogumnejši med njimi je prišel bliže h koči in zaklical: »Vdajte se ali pa bomo streljali!«

»Kakor vidimo, je brez pomena, še dalje se skrivati!« je rekel Vasiljev svojim prijateljem. »Oblegali nas bodo, dokler ne pride ojačenje. Začnimo borbo, dokler je še malo nasprotnikov!«

»Kaj pa naj storimo z gospodično Marijo?« je vprašal Ivan zaskrbeljeno. »Lahko jo zadene krogla.«

»Koča je zgrajena iz tako debelih debel, da jih krogla iz njihovih mušket ne morejo predereti. K sreči so njih muškete slabše kakovosti.«

»Da, branimo svojo trdnjavo!« je menil tudi Storm.

»No, zlikovci, ali se boete vdali? Odgovorite!« je zarjul kozak.

Ivan je planil proti vratom. Polkovnik pa ga je potisnil nazaj in stopil sam na prag.

»Kaj hočete od nas?« jih je vprašal z močnim, odločnim glasom, ki se mu je poznalo, da je vaje zapovedovanja.

Vojaki so glasno zaklicali, ko so ga opazili. »Vdajte se, pobegli kaznjenci iz Algazijske doline!«

»Kdo pa vam je rekel, da smo kaznjenci?«

»Vaš beg! Zasledujemo vas že dvajset ur!«

»Dobro, samo pridite in primite nas! Rečem pa vam, da smo dobro oboroženi in da se bomo branili do zadne kaplje krvi! Vrnite se rajši!«

(Dalje)

Kako je bila neka Američanka sprejeta pri sultanu

Leta 1841. je prišla v Carigrad bogata Američanka. Sklenila je izposlovati si sprejem pri sultanu Abduldu Mešidi. Takrat je bilo skoro izključeno, da bi prišla tuja ženska do sultana. Američanka se je obrnila na svoje poslanstvo in še na razne vplivne gospode na dvoru, toda nihče ji ni mogel pomagati. Slednič je prišla do paše Mustafe, ki je bil zunanji minister. Paša je bila njena prošnja zelo neprijetna. Ni pa hotel kratkoma zavriniti damo, ki mu je pokazala najboljše priporočila pisma. Zato ji je obljubil izposlovati sprejem. V ta namen je zasnoval zvit načrt, ki se mu je tudi posrečil. Sultanu je sporočil, da je prispel iz daljne Amerike nekdo z veliko množino krasnih dragih kamnov. Morda bi si jih izvolil sultan ogledati in če bi mu ugajali, bi jih lahko nekaj tudi kupil.

Sultan je bil zelo navdušen za drage kamne in takoj je bil pripravljen sprejeti Američanko. Šele tedaj je zunanji minister pripomnil previdno, da je dotična oseba v resnici ženska. Prvotno je namreč sultana obvestil, da je prispel iz daljne Amerike nekdo, ni mu pa povedal, da gre za žensko. Sultan je zmajal z glavo, toda izkušnjava je bila prevelika. Minister mu je znal tako lepo opisati dragulje, da se sultan ni mogel premagati. Ukazal je ministru, naj privede Američanko in ostane kot tolmač pri njem. To je pa bila tako Mustafova želja. Zviti paša je bil zasnoval svoj načrt na tem, da sultan ne zna angleščine, Američanka pa ne turškega jezika.

Tako je obvestil Američanko, da je sultan pripravljen sprejeti jo. Hkratu jo je pa prosil, naj obesi nase najlepše dragulje, češ da sultan želi, naj bi stopila predenj v vsem svojem sijaju. Američanka se je tej želji smejala, vendar jo je izpolnila. Okrasila se je, da je kar žarela v demantih, ko je stopila pred sultana.

× Poostrena disciplina v sovjetski vojski. »Krasnaja Zvezda«, glasilo sovjetske vojske objavlja članek, ki ga je napisal predsednik vrhovnega vojaškega sodišča Ulrih o novi disciplini in redu v sovjetski vojski, kakršnega je uvedel pred nedavnim sovjetski komisar za vojsko maršal Timošenko. Pisec članka pravi, da se je disciplina v vojski poostрила. Osnovno načelo je brezpogojna pokorščina. Vojaški starešine imajo zaradi ohranitve vojaške discipline mnogo večja pooblastila, kakor so jih imeli prej. Med drugim je prepovedana kakršnakoli razprava med podrejenimi o višjih ukazih. Kazen za disciplinske prestopke je razen v posebnih primerih treba takoj nastopiti. Pri tem so pritožbe zaradi prestroge kazni prepovedane.

× Bivši kralj Karol odpotuje v Ameriko. Po vesti Associated Pressa se bivši rumunski kralj Karol v naglici pripravlja na odhod v Zedinjene države. Bivši kralj bo že v kratkem z letalom krenil preko Lizbone in Bermudov v Severno Ameriko.

× Stiri usmrtitve v Gdansk za velezidaje. Brnske »Lidove Noviny« poročajo iz Berlina: Dne 12. t. m. so bili na podlagi obsodbe ljudskega sodišča usmrčeni Karl Hofmann, Erich Schulz, in Willy Tosch, vsi trije iz Gdanska, in Hermann Chill iz okolice Gdanska. Obsojeni so bili zaradi pripravljavanja velezidaje in zaradi zločina proti zakonu o eksplozivih. Bili so tudi člani tajnega združenja, ki je imelo namen s strahovanjem in malomarnostjo izpodkopavati udarno silo nemške vojske ter delovati na zrušenje narodno-socialistične vladavine v Nemčiji.

× Roosevelt je označil Rusijo za prijateljsko državo. V neki izjavi je rekel predsednik Zedinjenih držav Roosevelt, da je Rusija prijateljska država. Ta izjava je izzvala po svetu veliko pozornost.

× Samo kilogram krompirja na mesec. V seinskem okrožju v severni Franciji, ki ima skoro štiri milijone prebivalcev, je bila objavljena naredba, ki pravi, da bodo v naj-

»Dragulji, ki jih je prinesla ta žena na prodaj, so res prekrasni,« je dejal sultan. »Vprašajte jo, koliko zahteva za demante, ki jih ima na sebi.«

Mustafa paša je povsem mirno prevedel sultanove besede: »Njegovo Veličanstvo se čuti zelo počaščeno, da more pozdraviti zastopnico ameriškega naroda.«

Zahvalo Američanke za nepričakovano vladarjevo laskavost je pa prevedel v turščino takole: »Trgovska zahteva za demante milijon piastrov.«

»To je preveč,« je odgovoril sultan. Paša pa je prevedel njegove besede takole: »Njegovo Veličanstvo vpraša, ali ste prvič v našem mestu.«

»Da prvič sem v njem in vaše mesto me je naravnost očaralo,« je odgovorila Američanka.

»Pravi, da jih ceneje ne more dati,« je prevedel paša njene navdušene besede.

»Vprašaj jo torej, koliko zahteva za ovratni okrasek,« je dejal sultan.

»Njegovo veličanstvo vpraša, ali ste že videli mošeje. Če jih še niste, vam rad da vodnika,« je prevedel paša.

Globoko zahvalo za to počastitev je prevedel paša tako, da zahteva trgovka za ovratni okrasek šeststo tisoč piastrov. Ta nezaslišana cena je spravila sultana ob vso potrpežljivost. »To je nesramnost,« je zakričal, »naj mi ta ženska takoj izgine izpred oči!«

»Njegovo Veličanstvo izraža svoje zadovoljstvo, da vas je moglo pozdraviti,« je prevedel tolmač sultanove besede.

S tem je bil sprejem končan. Američanka se je globoko priklonila in šla vsa srečna. Dosegla je bila svoj smoter, da je prišla k sultanu in govorila z njim. Nikoli pa ni izvedela, da je v resnici igrala vlogo trgovke z dragocenimi kamni.

krajšem času uvedene nakaznice za krompir. Mesečni obrok za osebo bo na mesec en kilogram.

× Led se dela na letalih. Hladno vreme, ki povzroča nabiranje ledu na krilih letal, onemogoča v zadnjem času večje letalske polete med Anglijo in evropsko celino. Zato je pričakovati, da se bodo letalski napadi na eni in drugi strani močno skrčili.

× V Ameriki so baje iznašli smrtne žarke. Iz San Francisca poročajo, da je neki Mac Worthe Milton objavil v listih izjavo, da mu je uspelo izumiti smrtne žarke. Trdi, da je s takšnim žarkom na doljavo štirih kilometrov ubil bika. Ameriško ministrstvo za vojsko se za njegov izum baje živo zanima.

× Obvezen pouk tujih jezikov na ruskih višjih šolah. »Frankfurter Zeitung« ponatiskuje v izviru članek, ki ga je pred kratkim objavila moskovska »Pravda« in v katerem se je pritoževala nad pomanjkanjem znanja tujih jezikov v Rusiji, zlasti med izobraženstvom. »Pravda« je pisala med drugim: »Iz visokih šol prihajajo specialisti, ki niso sposobni čitati strokovnih razprav v tujih jezikih, ki ne vedo več, kaj se prav za prav na njihovem področju dogaja v tujini. To velja v enaki meri za inženjerje kakor za zdravnike.« »Frankfurter Zeitung« pripominja k tem izvajanjem, da je tudi sovjetska vlada že spoznala to pomanjkljivost, pa da namerava zato jezikovni pouk na višjih in visokih šolah temeljito preurediti. Zaenkrat bo v 30 moskovskih in 20 leningrajskih višjih in visokih šolah uveden po novih predpisih pouk nemščine, angleščine in francoščine. Vsak gojenec se bo moral učiti vsaj enega izmed teh treh jezikov.

× Kopna zveza med Jadranom in Črnim morjem. Rumunsko prometno ministrstvo je sklenilo z novoustanovljeno italijansko-rumunsko družbo za gradnjo cest pogodbo, po kateri se je družba obvezala zgraditi 500 km dolgo avtomobilsko cesto iz Galaca preko Braile do Bukarešte, od tam pa preko Alek-

sandrije v južni Rumuniji in Karakala in Krajove do Turn Severina, kjer se bo priključila avtomobilski cesti skozi našo državo. Na ta način bo nastala neposredna zveza z veliko cesto med Črnim in Jadranskim morjem.

× Izgube Fincev v vojni z Rusijo. Po finških podatkih so izgubili Finci v vojni z Rusijo 23.000 mrtvih, 17.000 pa je bilo ranjeno. Med civilisti je bilo ubitih 246 oseb.

× Znan angleški industrijec žrtev bombe. Pri nekem letalskem napadu na Anglijo je bil ubit znani veleindustrijec William Lionel Hitchens, solastnik ene največjih angleških ladjedelnic in mnogih drugih industrijskih podjetij.

× Učinkovito sredstvo proti španski bolezni. V Moskvi so izdelali preparat antivirus kot zdravilo proti gripi. Po mnenju iznajditeljev deluje preparat dvakrat hitreje kakor vsa doslej znana zdravila proti gripi. Osrednji odbor proti gripi v Sovjetski zvezi še ni dopustil splošne uporabe novega zdravila, ker menijo, da zdravilo še ni zadosti preiskano.

× Najdebelejši Evropec je živel v Švici. Najdebelejši in najtežji Evropec je živel v Švici in je bil po poklicu pastir. Tehtal je 274 kg. Mali kraj Montricher nedaleč od Ženevskega jezera se je lahko ponašal s tem nenavadnim pastirjem. Navzlic temu, da je mož živel zdravo življenje in se je stalno gibal v najčistejšem zraku, se tolaže ni mogel znebiti. Šele v zadnjih tednih pred smrtjo se je začel sušiti. Prav zaradi tega nenadnega hujšanja je mož tudi umrl.

× 30.000 let stare risbe. Iz Ženeve javljajo, da so pred kratkim štirje dijaki na izletu odkrili v okolici mesteca Montignac-sur-Bezerea veliko podzemsko jamo. Ker je vhod v jamo navpičen, so komaj prišli v notranjost. Na zidovih so našli več napisov. Ker so smatrali, da so ti napisi nekaj posebnega, so odkrili nekaj poslikanih kamnov od stene in jih nesli kazu svojemu profesorju. Ta je obvestil o odkritju znanega starinoslavca Breuila. Breuil je šel na lice mesta in je ugotovil, da so odkrite slike najlepše od vseh, kar so jih doslej našli in da so zelo dobro ohranjene. Jama je dolga 30 m. Kakor je soditi, je v prastarih časih služila lovcem za zavetišče. Slike so barvane. Uporabljali so črno, rdečo, rumeno in višnjevo barvo. Najlepša slika je tista, ki predstavlja boj med bivolom in lovcem.

× Karte za hrano so poznali že pred 3000 leti. Karte za hrano, ki jih uvažajo mnoge države med vojno, nikakor niso sodobna iznajdba. V primeru slabe letine so nekatera mesta že v srednjem veku razdeljevala hrano s pomočjo kart. Zlasti so služile karte za pravilno porazdelitev kruha. Toda najstarejše karte za prehrano so bile uvedene 1100 let pred Kristusom, in sicer na Kitajskem. Tedaj je poplava uničila skoro vse riževe nasade in je zavoljo tega vladalo v deželi veliko pomanjkanje riža. Kakor danes je bil riž tudi takrat poglavitna kitajska hrana. V tej stiski je dal narediti kitajski cesar majhne barvane koščke lesa. Te koščke so razdelili med ljudi. Samo za to palico je lahko dobil vsak določeno količino riža.

× Med 5000 ljudmi ima eden srce na desni strani. Natančno opazovanje dolge vrste obolenj omogoča preprečiti večje razširjenje prav teh bolezni. V zadnjih letih so zlasti v Nemčiji posvečali veliko pozornost preučevanju človeškega zdravja. Najprej so zdravniško preiskali prebivalstvo celih pokrajin v Nemčiji v pogledu jetike in srčnih bolezni. Pri tem so ugotovili samo 1.46 odstotka primerov pljučne jetike. Celotno primere, ko ima človek srce na desni strani so zapisali. V Nemčiji so prišli do zanimivega zaključka, da ima med 5000 ljudmi eden srce na desni strani. V Nemčiji imajo velika podjetja tako zvane tovarniške zdravnike. Tak zdravnik ima lahko pod zdravniškim nadzorstvom do 3000 ljudi. Tovarniški zdravniki bodo prevzeli pozneje tudi zdravniško nadzorstvo nad rodbinskimi člani, da se bo znatno razširilo število ljudi v stalni zdravniški oskrbi. V splošno zdravstveno nadzorstvo spada v Nemčiji tudi zatiranje raka. Podatki se izpopolnjujejo vsake tri mesece. Tako upajo priti na sled tej strašni bolezni.

Iz naših delavskih krajev

Ziri

Mezdno gibanje čevlarskega delavstva se je zaostri in bo morala posredovati oblast. Kakor smo poročali že v prejšnjih številkah, sta obe centrali na željo delavstva sklicali članski sestanek ter ugotovili dejanski položaj in zaprosili centrali, da vložita vloži na podjetja za spremembo kolektivne pogodbe, t. j. za prilagoditev mezd novi uredbi in za povišanje mezd z ozirom na porast draginje.

Ker so pa delodajalci na prvi zapisnik odgovorili negativno, sta organizaciji poslali ponoven dopis, na katerega še do sedaj nismo prejeli odgovora. Ker pa je zadeva nujna, sta obe centrali poslali vlogo na sresko načelstvo v Logatec in prosili za poravnalni postopek. Upamo, da bo sresko načelstvo v najkrajšem času sklicalo poravnano in da bo rešeno tudi vprašanje čevlarskega delavstva.

Zagorje

Po zaključenem meznem gibanju se je vršil v Sokolskem domu v Zagorju v četrtek, dne 17. t. m., lepo uspeli članski sestanek, na katerem je zastopnik centrale podal poročilo o meznem gibanju, pri katerem ima največ zasluge NSZ. Iz poročila je bilo točno razvidno zadržanje Zveze rudarjev Jugoslavije in ostalih organizacij, ki so s svojim sodelovanjem pripomogle, da se je pogajanje tako zaključilo. Pred zastopnikom centrale pa je poročal tov. Sedlar o predpripravah za pogajanja in o zahtevah, ki jih je stavila podružnica NSZ v Lokah in Zagorju ter o splošnem vtisu, ki ga je dobil na predkonferencah v Trbovljah.

Delavstvo je z zanimanjem sledilo izvajanjem in je zaenkrat povsem zadovoljno z uspehom; želi pa, da se pri drugih pogajanjih upoštevajo tudi predlogi, ki do sedaj niso bili sprejeti od strani TPD.

Hrastnik

V sredo 16. t. m. je bil sklican sestanek delavstva v gostilni g. Birtiča v Hrastniku. Namen sestanka je bil, da se podrobno informira delavstvo o pripravah, delu in končnem uspehu meznega gibanja. Sestanek je bil sijajno obiskan, kar znači, da je imelo rudarsko delavstvo interes, da se podrobno informira o vseh teh vprašanjih. Na zborovanju je poročal zastopnik NSZ, ki je podrobno orisal ves položaj, potek in predpriprave za mezdno gibanje ter podal tudi verno sliko pogajanj pri TPD v Ljubljani. Izpustil je vsa imena in vse organizacije in je govoril le o splošnem. Pri debati pa se je oglasil bivši marksistični zaupnik, ki je hotel napraviti zmedo ter je govoril vse kaj drugega, kakor o meznem gibanju. Napadal je posamezne funkcionarje in obratne zaupnike nesmiselno in brez prave zveze ter končno izzval, da je tov. Podstudenšek podal poročilo o pripravah za mezdno gibanje, ki je bilo eno najtežjih, kar tudi prizna »Delavska politika« z dne 15. oktobra 1940. Tov. Podstudenšek je podal točno in verno sliko zadržanja funkcionarjev ZRJ in ostalih, kar je še izpopolnil zastopnik centrale in tov. Cater. Iz vsega tega poročila je bilo seveda točno razvidno, da ima NSZ pri tem meznem gibanju največje zasluge, saj je tudi stavila ona prve predloge in želela na vsak način, da se spremeni kolektivna pogodba v gotovih postavkah. To mezdno gibanje pa je uspelo nepričakovano in se vidi, da so gotovi iz vrst SMRJ presenečeni ter spoznali, da tudi njihov postopek na predkonferencah v Trbovljah in sploh njihovo pasivno zadržanje ni bilo utemeljeno. NSZ, kakor tudi ostale organizacije, pa so dobile s tem zadoščenje in pokazale, da ni samo ena pot zveličavna.

Rudarsko delavstvo pa je s tem uspehom povsem zadovoljno! upamo pa, da se bodo prihodnja pogajanja vršila povsem v dru-

gem pravcu kot dosedanja, ker je to dobra preizkušnja za marksiste.

Trbovlje

V četrtek dopoldne, t. j. 17. t. m., se je vršil razgovor tudi v Trbovljah, kjer je zastopnik centrale poročal o meznem gibanju. Na žalost je bila udeležba slaba in se čudimo, da se rudarsko delavstvo ne zanima za tako važna stanovska vprašanja.

Tudi delavstvo v Trbovljah je z uspehom zadovoljno; vedno pa se najdejo nezadovoljneži, mi pa vemo, da vsem ne bomo nikoli ustregli.

Ljubljana

Gospodinske pomočnice, organizirajte se! Draginja, ki se vedno narašča, je tudi nam do skrajnosti poslabšala položaj. Čevlji, obleke, perilo itd. se je močno podražilo, naše plače so ostale iste. Zlasti je obupen položaj postrežnic, ker si z mesečno plačo od 100 do 250 ne morejo nabaviti potrebne obleke, a še manj plačevati najemnino. Razumemo, da je danes tudi položaj gospodinj izredno težak. Vendar opazamo pri njih in pri vseh svojih prebivaistva smisel za dobro organizacijo. Tudi me imamo svojo organizacijo, Zvezo gospodinskih pomočnic, ki je danes še bolj potrebna, kakor kdaj koli. Pritožbe posameznih tovarišic, pa naj bodo še tako glasne in upravičene, ne bodo nič pomagale k izboljšanju našega položaja, ako ne bomo nastopile skupno, organizirano. Zahtevale bomo: vajeniško šolo za gospodinske pomočnice in strokovno nadaljevalno šolo. Doseči moramo boljše zavarovanje za slučaj predčasne nesposobnosti za delo. Ustanoviti moramo domove, kamor bodo hodila dekleta na oddih. Čas, v katerem živimo, nam narekuje največjo disciplino in enotnost našega stanu. Nihče nam ni doslej mogel pomagati in nam tudi v bodoče ne bo, ako se ne bomo same zganile. Nadaljevale bomo kuharske, šivalne in jezikovne tečaje ter ustanovile lastno knjižnico. Vse gospodinske pomočnice opozarjamo na naš poučni zabavni časopis »Gospodinska pomočnica«, ki je glasnik naših pravic. V Delavski zbornici na Miklošičevi cesti imamo nedeljsko shajališče, kjer se razgovarjamo o vseh naših perečih vprašanjih, Zveza gospodinskih pomočnic pa se nahaja v Wolfovi ulici št. 10. Tam je tudi posredovalnica za službe in prenočišča za brezposelna dekleta. Zveza gospodinskih pomočnic je, tovarišice, vaša organizacija!

Jesenice

V soboto, dne 19. t. m., je premrnil ustanovni član naše podružnice tov. Snajder Ivan. V ponedeljek smo ga spremili ob prav lepi udeležbi na njegovi zadnji poti. Članstvo NSZ se je udeležilo pogreba s svojim praporom ter mu poklonilo na grof posebno lep venec. Pokojni Snajder si je pridobil mnogo zaslug v organizaciji v teku 20-letnega sodelovanja; zato so bile poslovilne besede tov. predsednika Zupana, ki jih je izrekel ob odprtem grobu, znak globoke in iskrene žalosti zaradi izgube tovariša-sodelavca.

Pokojnega Snajderja so poznali vsi delavci, saj je bil skoro 40 let uslužben pri KID v zadovoljstvo predstojnikov in sodelavcev. Užival je zaradi svojega kremenitega in plemenitega značaja splošno spoštovanje. V zasluženi pokoj je vstopil pred 2 letoma in je dočkal starost 68 let. Pokojni je bil soustanovitelj podružnice NSZ in Jesenicah in je članstvo obdržal do prerane smrti. Ni ga manjkalo na nobenih sestankih in drugih prireditvah podružnice ter so ga starejši člani klicali »Ace«. Napram mlajšim je našel vedno kako vzpodbudno besedo za narodni delavski pokret. Mladim in starim pa naj bo zgled borbenega tovarštva, ki nikdar ne krene na stranpota, temveč ostane vedno s

prepričanjem pristaš pokreta. Nikdar ni zatijal doslednosti in značajnosti. Naša hvaležnost pa naj mu bo nadalje izkazovana s tem, da mu obljubljamo ob njegovem svežem grobu nadaljevanje onega dela, ki ga je on začel. Preostalih naše iskreno sožalje ob bridki izgubi plemenitega očeta in rednika!

Vsem tovarišem iz Bohinja in okolice, ki so člani podružnice NSZ na Jesenicah, sporočamo, da priredi podružnica za svoje članstvo v nedeljo, dne 27. oktobra t. l., podružnični sestanek v Bohinjski Bistrici v hotelu Markez s pričetkom ob 3. uri popoldne.

Podružnica je uvidela, da vam, tovariši iz Bohinja, ni mogoče posecati naše sestanke na Jesenicah zaradi oddaljenosti in vas tudi ne more točno obveščati o vsem poslovanju in akcijah, katere podvzema NSZ za dobrobit svojih članov in celokupnega delavstva pri KID. Želimo, da se sestanka polnoštevno udeležite in pripeljete s seboj tudi svoje prijatelje. Zaradi važnosti dnevnega reda pričakujemo polnoštevno udeležbo.

Odbor NSZ za Jesenice.

Maribor

Podružnica NSZ v Mariboru je ustanovila za svoje članstvo tečaj ruskega jezika, ki se vrši vsak ponedeljek in četrtek od 7. do 8. ure zvečer v šolskih prostorih v Cankarjevi ulici, in vsak torek in petek od 7. do 8. ure zvečer v prostorih NSZ. Od 3. novembra dalje pa se vrše še nedeljski tečaj, tako da bo obiskovanje omogočeno vsem. V ponedeljek se je pričela redna vaja dramskega odseka. Prosimo vse člane, ki so se prijavili v ta odsek, da istega redno obiskujejo. Obenem obveščamo člane, da prične šahovski odsek s svojim delom v soboto, dne 26. t. m. popoldne pod vodstvom tov. Berliča.

Higienske naprave v tovarni »Ježek« bo treba nekoliko izpopolniti. V omenjeni tovarni nima delavstvo nobenega prostora za umivanje niti potrebne tople vode. Tudi ostale naprave v tovarni niso dovolj zaščitene in so delavci v stalni nevarnosti za svoje življenje. Čudimo se, da z gotove strani kljub opozorilu v tem oziru ničesar ne ukrenejo. Ponovno jim kličemo v spomin pomladansko smrtno nesrečo.

Hoče pri Mariboru

HOČE PRI MARIBORU

Kakor smo že v poročilu od 19. septembra t. l. omenili, je prišlo takrat med podjetjem Guido Rütgers in NSZ do sporazuma pri pogajanjih za povišanje mezd dninarjem, zaposlenim v dotični tovarnici. Vendar je bil ta povišek odvisen od višine nove minimalne mezde. Medtem je izšla uredba o minimalnih mezdah, po kateri dobijo delavci manjši zaslužek na uro, kakor so ga imeli do sedaj. Ker pa se je podjetje izjavilo, da da neki povišek na urne mezde, se je odpeljal zastopnik podružnice NSZ iz Maribora v Hoče na pogajanja, na katerih se je doseglo povišanje mezd delavcem, kakor je razvidno iz dodatka h kolektivni pogodbi.

Med tem se je podjetje vsled zaključka sezone odločilo za odpust 36 delavcev. Redukcija se je izvršila sporazumno med zaupniki in vodstvom tovarne, upoštevajoč pri tem socialno šibkejšje.

Vsem podružnicam

Narodno strokovne zveze

Ponovno opozarjamo na delegatsko zborovanje, ki se bo vršilo v nedeljo dne 10. novembra 1940 v Celju. Dnevni red z legitimacijami za delegate boste v najkrajšem času prejeli. Predloge za delegatski zbor pošljite pravočasno Izvrševalnemu odboru v proučitev, da jih bo mogel staviti na dnevni red.

Čas, v katerem živimo in ki pomeni nekako prelomnico dosedanjega gospodarskega in socialnega reda, zahteva od vsega članstva NSZ mnogo požrtvovalnosti, discipline in vestnosti pri izvrševanju nalog. Za delegatski zbor naj se članstvo v tem smislu pripravlja, da bo lahko izreklo odločno besedo v zaščito države in nacionalnega delavstva.

Za večjo izobrazbo obrtnic in trgovske mladine

Današnji čas zahteva od vsakega posameznika čimveč in tem boljše izobrazbe. Tudi vsak stan zahteva od vsakega svojega pripadnika čim višjo izobrazbo, ker le strokovno izobražen človek more dolžnosti svojega stanu točno vršiti, se v svoje delo posvetiti in ugled svojega stanu dvigniti. Mnogo se govori ni piše o gospodarskem podvigu in gospodarski izobrazbi našega kmeta. Toda naš preprosti kmet se le z nezaupanjem obrača do vseh novotarij, ki naj bi ga dvignile in pripravile do naprednega kmetovanja, k izboljšanju njegovega gmotnega stanja.

Kar je potrebno kmetu, je v še večji meri potrebno našemu obrtniku in malemu trgovcu. Za kmečko mladino se od leta do leta ustanovljajo kmečko nadaljevalni tečaji, kjer šoli odrasla mladina prejema najpotrebnejše nauke in navodila; kmečka dekleta se izobrazujejo v gospodinjskih šolah in tečajih. Za bodočega obrtnika pa je v tem oziru še prav malo preskrbljeno, zlasti na deželi. Po mestih in večjih trgih imajo obrtni vajenci obrtno nadaljevalne šole, ki jih po deželi ni. Tudi obrtniški vajenci, ki se uče obrti pri obrtnikih na deželi, so potrebni strokovne izobrazbe. Vendar sta obrtniški in tudi trgovski vajenec na deželi prepuščena samemu sebi in dobri volji svojega gospodarja, brez obrtne nadaljevalne šole in brez strokovne izobrazbe. To ne bi smelo biti.

V vsakem večjem kraju je toliko vajencev obrtnega ali trgovskega stanu, da bi jim morala biti vsaj za daljši okoliš strokovna izobrazba na razpolago. Vsak zaveden obrtnik in trgovec, ki ima v svojem obratu vajence, bi moral skrbeti, da bi njegovi vajenci ali vajenke sprejemali strokovne nauke, ki jih bodo v poznejšem svojem življenju nujno potrebovali. Posamezni podeželski obrtniki izkoriščajo učenca v svojo korist, saj jim morajo ponajveč poleg tega, kar se uče za svoj bodoči stan, delati tudi druga, hlapčevska opravila, ki nimajo z obrtjo prav nobene stika. Res je sicer, da je ustanovitev

obrtne nadaljevalne šole združena z različnimi izdatki, toda ti niso niti daleč v primeri s koristjo, ki jo nudi taka šola. Od našega obrtnika se dandanašnji zahteva mnogo. Mladenič, ki ne bo obiskoval obrtne nadaljevalne šole, ne bo mogel biti kos zahtevam, ki se v današnjih časih zahtevajo od dobrega obrtnika.

Bili so časi, ko po kmečkih vaseh ni bilo obrtnikov, niti trgovcev, in so kmetje za svojo potrebo, zlasti v zimskem času, dobili v hišo potujočega rokodelca, ki je izvršil za družino potrebno obutev ali obleko iz domačega platna. Toda časi so se izpremenili. Kmet, ki si je prej v zimskem času sam pripravil potrebno orodje, tega ne dela več sam, ker mu je v vsaki vasi na razpolago rokodelci in obrtniki, ki mu vse potrebno kaj hitro napravi. Tudi trgovina je že v vsaki vasi. Zato podeželje potrebuje večjih in izobraženih obrtnikov in trgovcev. Sicer pa tudi ni nikjer rečeno, da mora rokodelci, ki se je izučil obrti na deželi, ostati vedno na deželi. Tudi on želi boljšega zaslužka in napredka, tudi na deželi izučeni obrtnik ali trgovec si želi tja, kjer skuša uveljaviti svoje zmožnosti. Spretnost je lepa reč, ki posamezniku mnogo pripomore k napredku, vendar sama brez potrebne izobrazbe ne more nuditi tega, kar sedanjí čas zahteva od obrtnika. To mu more dati le potrebna šola.

Zakon o obrti sicer točno zahteva od vsakega obrtnika predpisano izobrazbo za samostojno izvrševanje obrti, vendar še ni prišel do potrebne veljave, niti ga povsod ne upoštevajo. Čeprav so dani marsikod vsi pogoji, ki zahtevajo ustanovitev obrtne nadaljevalne šole. Zato je čas, da bi obrtniki skrbeli, da se v krajih, kjer je zadostno število vajencev, ustanove take šole. Ugled obrtnega stanu se bo dvignil le s strokovno izobrazbo in v svoji obrti vsestransko večšimi obrtniki. Zato mora veljati za vsakega obrtniškega in trgovskega vajenca pravilo, da obiskuje predpisano šolo.

SPRIČEVALO

Pepček je prinesel izpričevala. Očka je vprašal: »Ali se lahko veselim?«

Sinček je odgovoril: »Lahko. Po počitnicah ti ne bo treba kupovati novih knjig.«

RADIO

Liubliana

od 27. oktobra do 3. novembra.

Nedelja, 27. oktobra: 8.00: Jutrní pozdrav. 8.15: Ruski sekstet. 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. 10.15: Verski govor (dr. Ignacij Lenček). 10.30: Schubert: Kvartet v d-molu (plošče). 11.00: Nedeljski koncert radijskega orkestra. 12.30: Objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Pevski zbor »Ljubljanskega Zvona«. 13.50: Slovanske poskočnice (plošče). 17.00: Kmetijska ura: Pripombe k pitanju svinj. 17.30: Pozdrav deželanom! Domač spored radijskega orkestra s pevci Dragico Sokovo, Poldko Rupnikovo, Antonom Sladoljevim, Antonom Petrovičem. 19.00: Napovedi, poročila, objave. 19.30: Akademski pevski kvintet. 20.15: Trio flauta, viola in kitara (Filip Bernard, Avgust Ivančič in Stanko Prek). 21.00: Plesna glasba: radijski jazz. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Baletna glasba (plošče).

Ponedeljek, 28. oktobra: 7.00: Jutrní pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Kjer je pesem, je veselje (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Koncert češke glasbe (radijski orkester). 14.00: Poročila. —

18.00: Duševno zdravstvo (dr. Anton Breclj). 18.20: Praški učitelji pojo (plošče). 18.40: Geološka zgradba slovenskega ozemlja (dr. Ivan Rakovec). 19.00: Napovedi, poročila, objave. 19.25: Nacionalna ura. 19.50: Hudomušnosti (Fran Lipah). 20.00: Rezervirano za prenos. 21.30: Pol ure češke glasbe (plošče). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Slovanski spored (radijski orkester).

Torek, 29. oktobra: 7.00: Jutrní pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Slovenske budnice in pesmi (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Radijski orkester. 14.00: Poročila. 14.15: Šolska ura: Proslava Jadranskega dne: govor, petje, deklamacije (vodil bo Viktor Pirnat). 18.00: Iz naše zakladnice (plošče). 18.40: Prvi ruski vladar (Fran Terseglav). 19.00: Napovedi, poročila, objave. 19.25: Nacionalna ura. 19.50: Vzgojna posvetovalnica (Vida Peršuhova). 20.00: Slovenski šopek (plošče). 20.30: Koncert (koncertna pevka Elza Buchalova in radijski orkester). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Citaški trio »Vesna«.

Sreda, 30. oktobra: 7.00: Jutrní pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Operne fantazije. 12.30: Poročila, objave. 13: Napovedi. 13.02: Šramel »Škrjanček«. 14.00: Poročila. 18.00: Dijaška ura: glasba, petje, recitacija, govor. 18.40: Vzgoja in nauk o značaju (dr. Stanko Gogala). 19.00: Napovedi, poročila, objave. 19.25: Nacionalna ura. 19.40: Rihard Strauss: Vesele dogodivščine Tilla Eulenspiegla (plošče). 20.00: Rezervirano za prenos. 21.15: Slovenski vokalni kvintet (ob 10-letnici obstoja). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Za veselo raganje (plošče).

Četrtek, 31. oktobra: 7.00: Jutrní pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Drobne sladkarije — sladke drobnarije (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Radijski orkester. 14.00: Poročila. 18: Orgelski koncert (prof. Pavel Rančigaj). 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 19.00: Napovedi, poročila, objave. 19.25: Nacionalna ura. 19.40: Od valčka do valčka (plošče). 20.00: Naše morje. Glasbeni, pevski in recitacijski večer (sodelovali bodo radijski orkester, Akademski pevski kvintet — plošče in člani narodnega gledališča v Ljubljani). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Koncert: historigno flavto bo igrala Marija Tuttova, na spinetu jo bo spremljal prof. M. Lipovšek).

Petek, 1. novembra: 9.00: Jutrní pozdrav. 9.05: Napovedi, poročila. 9.15: Josef Suk: Zalni kvartet v b-duru (plošče). 9.45: Verski govor (dr. Vilko Fajdiga). 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. 11.00: Spominu mrtvih. Praznični koncert radijskega orkestra. 12.30: Spomin (plošče). 13.00: Napovedi. 13.02: Kvartet pihal. 18.00: Iz Verdijevega »Rekvijema« (plošče). 19.00: Napovedi, poročila. 19.25: Nacionalna ura. 19.40: Čajkovskij: Romeo in Julija, uvertira (plošče). 20.00: Anton Adamič: Na vašem pokopališču, zvočna igra (igrali bodo člani radijske igralske družine). 21.00: Resni spevi: koncert radijskega orkestra (Mila Kogejeva in prof. Marjan Lipovšek). 22.00: Napovedi, poročila.

Sobota, 2. novembra: 7.00: Jutrní pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Koncert reproducirane glasbe. 12.00: Haydn: Simfonija v d-molu (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Reproduciran simfonični koncert. 14.00: Poročila. 17.00: Otroška ura: Manica Komanova. 17.30: Glasbene slike (plošče). — 17.50: Pregled sporeda. — 18.00: Koncert za delopust (radijski orkester). 18.40: Pogovori s poslušalci. 19.00: Napovedi, poročila. 19.25: Nacionalna ura. 19.40: Haydn: Godalni kvartet d-dur op. 64 No. 5. 20.00: Zunanjevolitični pregled (dr. Alojz Kuhar). 20.30: »Ljuba prevajalska družina...« (Od Prevalj do Leš). Rokopis: Jože Jurač. Izvajali bodo člani radijske igralske družine in mežiški rojaki. Sodelovala bosta Domači kvartet in harmonikar Stanko. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Koncert za konec tedna (radijski orkester).

× **Strašna povodenj v Španiji je terjala številne smrtne žrtve.** V Španiji v pokrajini Kataloniji so doživeli te dni strahotne poplave. Mestece Vich je skoro čisto razdejano. Poplave so tam porušile več sto hiš in več tvornic. Nesreča je napravila po dosedanjih podatkih za več sto milijonov pezet škodo. Terjala je tudi precejšnje število človeških žrtev. Mnogo ljudi pogrešajo. To je največja poplava v poslednjih 36 letih. Pravijo, da je samo v Torelu zgubilo življenje okoli 120 ljudi.

× **Bivši voditelj španskih Kataloncev ustreljen.** Iz Barcelone poročajo, da je bil Companys, bivši voditelj Kataloncev in predsednik katalonske republike za časa državljanske vojne, ustreljen v ječi Monjuichu. Obsojen je bil na smrt od vojaškega sodišča.

× **Ruski učenjak sodi, da učaka človek lahko 150 let.** V Moskvo je prispela vest, da živi v Kavkazu možak, ki šteje baje 180 let. Ta čas poskušajo njegovo pravo starost dognati s pomočjo listin. Ruska javnost pa se zanima za vprašanje, koliko let more človek sploh živeti. Na vprašanja, ki so jih zastavili moskovski listi znanim učenjakom, je prišlo mnogo zanimivih odgovorov. Tako meni član moskovske akademije znanosti profesor Bogomolec, da učaka človek lahko 150 let, drugi učenjaki in zdravniki cenijo najvišjo mogočo človeško starost celo na 200 let. Da visoka starost v Rusiji nikakor ni redek pojav, je razvidno iz zadnjega ljudskega štetja, ki se je vršilo lansko leto. Tedaj so našli 27.595 oseb, ki so imele po sto in več let. Med njimi je bilo nad 10.000 mož in nad 17.000 žensk.